

časopis

**ZEMĚDĚLSKÁ
PÔDOHOSPODÁRSKA
ŠKOLA**

ŘÍJEN 2015
78. ROČNÍK

**PRAKTICKÁ PŘÍPRAVA ŽÁKŮ
CELONÁRODNÁ VČELÁRSKA VÝSTAVA
GAUDEAMUS 2015
LES – PŘÍBĚHY STROMŮ A LIDÍ
MYSLIVECKÉ SLAVNOSTI
HEJNICKÝ DŘEVORUBEC
ZE STOLETÉHO KALENDÁŘE**

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

Obsah

Contents

	Zmeny klímy prinesú zmeny vo vyučovaní	3		Climatical changes are bringing teaching changes	3
	Praktická príprava žáků – letitý problém, který stále přetrvává	5		Practical training of students – permanent problem	5
	Setkání nejen nad ovocem a zeleninou	10		Meeting not only above fruit and vegetables	10
	Hejnický dřevorubec – pozvánka	11		Woodcutter Hejnice – invitation	11
	Informační servis	12		Information service	12
	Zastoupení Evropské komise			Representation of the European Commission	
	Sedmá celonárodní včelárska výstava	13		7th national exposition of beekeepers	13
	Jste zodpovědní ke své budoucnosti a přemýšlíte, kam po maturitě?	14		Do you take responsibility for your future? Are you thinking about where you will go after finishing secondary school?	14
	Pojďte vstříc své budoucnosti!!!			Towards future!	
	Navštivte již 9. ročník veletrhu pracovních příležitostí JobChallenge	15		Visit 9th JobChallenge, trade show of working opportunities	15
	LES – příběhy stromů a lidí	17		FOREST – stories about trees and people	17
	Poznávací a zážitková výstava			Exhibition for knowledge and experience	
	Ze stoletého kalendáře – říjen	17		Hundredyear Calendar – october	17
	Neobhospodařované pozemky	18		Unfarmed lands	18
	Prostor pro invazní druhy rostlin			A space for invasive plant species	
	Drobné historky o užitkových rostlinách i reálná současnost	19		Stories about cultivated plants and actual today	19
	Výstavy a veletrhy – listopad 2015	21		Exhibitions and trade fairs in November 2015	21
	Myslivecké slavnosti – pozvánka	22		Hunter's celebrations – invitation	22
	Projekt Školní ekologická zahrada	23		Project: School ecological garden	23
	P. Alois Slovák O.S.A.	24		P. Alois Slovák O.S.A.	24
	Teolog a ovocnář motivovaný J. G. Mendelem			Theologist and pomologist inspired by J. G. Mendel	
	Z cesty k vrcholné vědecké zemědělské instituci u nás VIII. část	25		Notes from the road to top agricultural scientific institution in the country Part VIII	25
	Česká akademie zemědělských věd			Czech academy of agricultural sciences	

Časopis vychází jednou za měsíc podle školního roku; číslo 2, ročník 78, vyšlo v říjnu 2015

Časopis vydává

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 1453/75, 120 00 Praha 2, tel.: +420 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz spolupracuje s Agroiústutem Nitra, štátny podnik, Akademická 4, 949 01 Nitra, tel.: +421 377 721 802, e-mail: Zuzana.Horvathova@agroinstitut.sk
www.zemedelskaskola.cz

Zmeny klímy prinesú zmeny vo vyučovaní

Nadpis tohto článku nám môže evokovať viaceré úvahy ... Niektorí si predstavia zmenu v úprave vyučovania pri extrémnych teplotách, iní zase zmeny spoločenskej klímy vyvolávajúce potrebu zavedenia nových predmetov alebo aspoň ich úpravu o aktuálne dianie. Tento proces v školstve je dlhodobý a siaha niekoľko storočí dozadu.

Všetci si určite pamätajú učivo o moreplavcoch, ktorí objavovali nové svetadiely. Ich objavením sa logicky muselo zmeniť učivo z dejepisu a geografie. Objavy samozrejme prinášali i rad ekonomických zmien – rozvoj obchodu, ale i import biologického materiálu, ktorý v Európe predtým neexistoval. O jeho pôvode sa už často dozvedáme na odborných poľnohospodárskych predmetoch.

Aby sa rastliny mohli pestovať v miestach, kam boli privezené, museli mať vhodné podmienky. V lokalitách prebiehajúceho adaptačného procesu zároveň prichádzalo k rozvoju biologických vied, šľachteniu, ale v dôsledku pohybu odborníkov i k ich premiestňovaniu a overovaniu v iných európskych teritóriách. Pre teritória zase bolo charakteristické, že sa často špecializovali na šľachtenie vybranej rastliny, ktorá v názve odrody nesie i meno miesta vzniku, pričom si v ňom našla pestovateľskú tradíciu.

Všetky poznatky týkajúce sa charakteristík biologického materiálu, podmienok jeho zaradenia do výrobného procesu, agrotechniky pestovania a uplatnenia pre človeka sa museli vniesť do odbornej literatúry a samozrejme do vyučovacieho procesu – odborných predmetov poľnohospodárskych a záhradníckych škôl.

Porovnaním učebníc spred niekoľkých rokov zisťujeme, že v nich nenájdeme niektoré druhy a odrody poľnohospodárskych kultúr, ktoré sa u nás už dnes bežne pestujú. Taktiež zistíme skutočnosť, že termíny výsevu a výsadieb sú oproti dnešku odlišné ako i to, že sa viacej venuje pozornosť závlahe. Jeden z faktorov, ktorý túto zmenu spôsobil je zmena klimatických podmienok.

Na Trnavsku je to priemerné zvyšovanie teplôt prejavujúce sa veľmi horúcimi a suchými letami. To nás, nevieme presne povedať,

či motivovalo alebo i prinútilo začať overovať pestovanie tých rastlín, ktoré pochádzajú zo štátov s teplejším podnebí. Prostredníctvom **Europea Slovakia** a priamymi kontaktmi s talianskymi poľnohospodárskymi školami ako i pestovateľmi a šľachtiteľmi sme sa už viac ako pred desiatimi rokmi rozhodli overovať pestovanie talianskych zelenín.

Začínali sme s cesnakmi odrody **Adriano**, **Bianco di Rovigo** a **Bianco Piacentino**. Zistili sme, že odroda **Adriano** sa u nás veľmi dobre osvedčila. Poskytovala vysoké úrody, vynikala veľmi dobrými chuťovými vlastnosťami a trvanlivosťou. Odroda **Bianco di Rovigo** bola obľúbená pre jej vzhľad a chuť, ale vo výnosoch zaostávala. Pri **Bianco Piacentino** sme zistili pozitíva v sfarbení, chuťových vlastnostiach, ale výkyvy v úrodnosti a vysokú vnímavosť na hubové a parazitárne ochorenia.

Neskôr bola táto cibulová zelenina vystriedaná ďalšou, konkrétne cibulami **Bianca di Chioggia** a **Rossa di Tropea**. Odrodu **Bianca di Chioggia** je možné pestovať iba ako tzv. zelenáčku. Patrí medzi skoré odrody, počas teplej jari intenzívne rastie a má veľmi dobré chuťové vlastnosti. Nechávať ju dozrieť neodporúčame z dôvodov, že i keď získate veľké cibule, tak tieto sú tvrdé, vhodné iba na vyvarenie do polievok, málo trvanlivé a veľmi inklinujú k plesniveniu. Od odrody **Rossa di Tropea** nie je možné po výsadbe očakávať vysokú intenzitu rastu, a aj výborné chuťové vlastnosti má až po nadobudnutí väčších rozmerov. Je to dané tým, že má vysoký obsah fruktózy, ktorú vytvoria až značne vyvinuté listy. Chuť zvyšuje i jej estetický vzhľad – vo vnútri je biela, ale s červeno-fialovými kruhmi. Upozorňujeme, že prípadné slabé jarne mrazy spôsobujú pri oboch odrodách vykvitanie.

Pohľad na vystavovanú taliansku zeleninu z experimentálneho overovania

S poznatkami a hlavne výsledkami týkajúcimi sa pestovania cibulovej zeleniny sa žiaci školy prezentovali na súťažiach stredoškolskej odbornej činnosti. Taktiež sme s dosiahnutými výsledkami oboznamovali verejnosť a záhradkárov na rozličných podujatiach.

Posledné dva roky pribudli do nášho overovacieho sortimentu cukety, ale len odrody, ktoré sa u nás nepestujú. Zo siedmich odrôd, ktoré sme získali od spoločnosti **Four Sementi – Blumen Group S.p.A.** sme overovali, ktorá je

Početné prvotné nasadenie plodov cukety *Greyness*

najviac adaptabilná na naše podmienky, ktorá výnosná, chuťovo obľúbená, univerzálna na viaceré použitia, a pod. Pokusy boli zamerané hlavne na agrotechnické postupy zberu plodov, ktoré je potrebné dodržiavať v záujme zachovania

vysokej a dlhodobej úrodnosti ako aj chuťovej kvality jednotlivých kultivarov.

Minulý rok sa niesol i overovaniami brokolice odrody **Ramoso Calabrese** a karfiolu **Romanesco**, ktorý si už začína prerážať cestu nielen na pulty našich obchodov, ale získava si obľubu i u záhradkárov.

V tomto roku, ktorý je naozaj extrémny na teploty a bohužiaľ i sucho, sme vsa-

Cukety na konci vegetácie – menia cylindrický tvar na hruškovitý a môžu sa nechať dozrieť do väčších rozmerov

dili na **zelený karfiol** a **carosello**. Tieto dva druhy zeleniny sú u nás pomerne neznáme, ale na druhej strane i keď sú tradične pestované hlavne v regióne Puglia, dobre sa osvedčili i u nás na experimentálnej báze.

Zelený karfiol *San Martino* v konzumnej zrelosti

Vďaka veľmi dobrým kontaktom s **IISS Caramia – Gigante Locorotondo – Alberobello (BA)** sme získali osivá uvedených zelenín. Zelený karfiol odrody **San Martino** má v porovnaní bielym karfiolom, ktorý sa pestuje u nás, vyšší obsah karotenoidov a veľmi priaznivo pôsobí na odbúravanie voľných radikálov z tela. Pestovateľský významným faktorom je, že neinklinuje k zmene farby pri priamom slnečnom žiarení, dobre znáša krátkodobý deficit

vlahy, či napadnutie skočkami. Tým si zachováva žltozelenú farbu plodov a hlavne veľmi dobré chuťové vlastnosti.

Carosello patrí medzi tekvicovité zeleniny, ktoré sú dokonca i u talianskych pestovateľov menej známe, pretože sa pestuje v regióne Puglia, kde nájdeme mnoho jeho uznaných, ale i lokálnych odrôd. Vzhľadom, ale aj agrotechnikou pestovania ho môžeme porovnať s uhorkou, pričom v našich podmienkach sa orientujeme na neskorší výsev; ten sme realizovali až v polovici mája. Pokusne sme vysiali tri odrody – **Barattiere**, **Mezzo Lungo di Polignano** a **Spureda Leccese Bianco** (slov.: Figliar, Stredne dlhý z Polignano, Lečská biela Spureda).

Plody carosella odrody *Mezzo Lungo di Polignano* ukryté pod listami

K odrode **Barattiere** sa nemôžeme vyjadriť, pretože nám vzídené jedince zničili havrany a jedince z nového podsevu ešte nepriniesli plody. Prvé plody, ktoré sme získali zo zvyšných dvoch odrôd sú charakteristické pozdĺžnym vrúbkovaním, bledozelenou farbou, sú zavalitejšie, ochlpene a odporúčajú sa trhať do hmotnosti 150 g. Chuťou veľmi pripomínajú uhorku, ale s nižším obsahom vody, menej výraznou kyslosťou a zásaditým pôsobením v organizme konzumenta. Veľmi významným faktom je ale to, že rastlina lepšie znáša vysoké denné teploty a doposiaľ je viac rezistentná voči plesňovým ochoreniam. To vedie k možnosti uplatnenia Carosella v alternatívnom a ekologickom poľnohospodárstve.

V prípade, že podobná klíma, aká je v tomto roku bude pretrvávať, budeme nútení uvedené druhy a odrody, ktoré sa doposiaľ pestujú v Taliansku, zavádzať i u nás. Naším cieľom je pokusy a postupy nielen realizovať aj v budúcnosti, ale ich ešte aj rozširovať, pričom získané poznatky a výsledky samozrejme plánujeme publikovať, aby sa tak mohli stať základom tvorby odbornej literatúry pre záhradnícke a poľnohospodárske školy.

Ján Piešťanský,
SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku Trnava ✨

Praktická příprava žáků – letitý problém, který stále přetrvává

Už nedržím v ruce..., ale prohlížím si na internetu zářijové číslo Zemědělské školy, první v letošním školním roce 2015–16. Má už třetím rokem nový pěkný vzhled, vychází v moderní elektronické podobě ... A na předních stránkách prvního čísla je rozsáhlejší článek, který mimo jiné informuje o centrech odborného vzdělávání.

Zemědělské školy vědí, o čem je řeč. Vědí, jak je důležitá kvalitní praktická příprava žáků pro dobré fungování celého agrárního sektoru a jak tito absolventi velmi chybí na trhu práce.

A vy teď čtete číslo říjnové.

Uplynulo osmnáct školních let a výše uvedený problém stále vyřešen nebyl. Ale mnoho se změnilo, k dobrému – k horšímu..., jednání o praktické přípravě žáků s různou intenzitou a na nejrozličnějších úrovních stále pokračují. Mnohé školy a knihovny v ČR mají v archivu starší ročníky Zemědělské školy (vychází už od roku 1936), ale pohodlně na internetu si můžete přečíst výtisky jen od roku 2002. Proto se redakce rozhodla nabídnout Vám článek z února 1998, v podobě, jak číslo šest vypadalo, a uvažuje, zda nepřipravit další pokračování – souhrn „vývoje řešení pozice středních zemědělských škol a především školních hospodářství“ po roce 1998. Mohlo by to být pro současnost poučné.

„Jak jsme zachraňovali školy a školní statky“

Držím v ruce zářijové číslo Zemědělské školy z roku 1990. Poprvé po x letech má nápadně jiný vzhled a na prvních stránkách je článek s titulkem „Školy a školní hospodářství společně“. Dozvídáme se v něm, že přípravný výbor ve spolupráci s MŠMT ČR svolal na 28. června ustavující konferenci Sdružení zemědělských, lesnických, zahradnických, veterinárních, potravinářských škol, rybářské školy a školních hospodářství. K nejdůležitějším úkolům, které Sdružení čekají, patří způsob řízení škol a školních hospodářství a právní postavení školních hospodářství.

A uplynulo sedm let. Situace v zemědělském školství není přehledná ani optimistická. Následný souhrn sleduje vývoj řešení pozice středních zemědělských škol a především školních hospodářství, jejichž zřizovatelem je ministerstvo školství. Veškeré údaje jsou čerpány z časopisu Zemědělská škola, z článků obsahujících informace z porad a konferencí Sdružení a z několika rozhovorů se zástupci MŠMT a MZe. Vývoj událostí a názorů může být dnes poučný.

1990

- **září 1990** se sešel na MŠMT koordinační výbor Sdružení. Pracovníci odboru středních škol Ing. Špinarová a Ing. Hodač a předseda Sdružení Ing. Slovák zdůvodňovali přítomným členům společnou snahu o přímé řízení zemědělských škol ministerstvem školství prostřednictvím speciálního odboru, jak tomu bylo dříve.

- **prosinec 1990** – Vedoucí odboru středních škol Ing. Štengl a Ing. Špinarová seznámili ředitele se zákonem o státní správě a samosprávě ve školství. Sdružení nadále usiluje o zřízení odboru zemědělských škol na MŠMT. Řízení přes okresní školské úřady – vzhledem k specifičnosti těchto škol – nepovažuje za dobré.

1991

- **březen 1991** – Porada ředitelů. Objevují se obavy ze vznikajících školských úřadů, měly by školám sloužit jako servis. Nelehká je situace u školních hospodářství, přítomní ale potvrzují jejich potřebnost, rozšíření aktivit i na poradenskou a výzkumnou činnost. S představiteli ministerstva školství – Ing. Štenglem, Ing. Špinarovou a Ing. Hodačem – je dobrá spolupráce, Sdružení složitě jedná o vytvoření samostatného odboru zemědělských škol na MŠMT.
- **září 1991** – Ředitelé ŠH připomínají návrh „směrnice o organizaci školních hospodářství“, uvažuje se o možnosti spolupráce se školními podniky VŠ, začíná se hovořit o změnách v síti škol, v rozložení ŠH, v zaměření škol. MŠMT považuje koordinační výbor Sdružení za svůj poradní sbor.
- **říjen 1991** – Předsedou Sdružení se stává pan Václav Merunka. Prvořadým úkolem je ovlivnění připravovaného návrhu financování škol na žaka, složitější bude zřejmě situace u financování ŠH, kde

panuje značná živelnost, i proto Sdružení nadále žádá o posílení úseku řízení zemědělského školství na MŠMT. Vznikají školské úřady, podle ředitele odboru Ing. Šteňgla by se ŠÚ měly stát ekonomickým článkem mezi školami a příslušnými odbory ministerstva.

- prosinec 1991 – Při VÚOŠ v Praze byla založena Rada zemědělských a potravinářských škol jako nezávislý poradní a konzultační orgán. Jejími členy jsou zástupci MŠMT ČR, MZe ČR, Institutu výchovy a vzdělávání MZe ČR, Sdružení zemědělských škol a ŠH, sociálních partnerů, výzkumných ústavů, vysokých zemědělských škol, vybraných SOU a SOŠ.
- únor 1992 – Rada formuluje základní směry obsahu a formy přípravy na povolání.

1992

- březen 1992 – MŠMT žádá o přípravu koncepce školních hospodářství, ale vzhledem k nejasnostem kolem půdy a restitucí je třeba tuto záležitost podle názoru Sdružení ještě odložit a neuspěchat. Sdružení se vyjadřuje k návrhu Programu rozvoje výchovně vzdělávací soustavy, pro MŠMT vypracovalo návrh ekonomického pronájmu ŠH. Reorganizace na ministerstvu školství – ředitelkou odboru 21 je Mgr. Petrů, pod tímto odborem je vytvořeno oddělení pro ŠH, SZeŠ, SOŠ s vedoucí Mgr. Fleisnerovou.
- duben 1992 – Podle Ing. Špinarové se v krátké budoucnosti počítá s rozdílností řízení a organizací jednotlivých ŠH (velikost i počet), bude maximálně přihlíženo k místním podmínkám; poklesne příspěvek na činnost.
- květen 1992 – Ministerstvo školství uvažuje o vypracování nové právní normy, která by umožňovala řízení školního hospodářství ředitelem školy.
- červen 1992 – Hovoří se o dvou cestách pronájmu ŠH – pronájem jednotlivých částí výrob či budovy nebo dát celý statek do ekonomického pronájmu. Aby MŠMT vyhovělo zájmu určitého počtu škol upraví experimentálně od 1.1.1993 legislativní vztah mezi školou a ŠH (možnost řízení ŠH ředitelem školy), jinak teď nelze měnit zákon. Vedení Sdružení kritizuje iniciativu příslušných škol, problematika mezi ŠH a školami se neměla do konce roku otevírat. *Spolupracujte, neničte to dobré, co bylo vytvořeno, nedávejte vzájemnými neshodami šanci lidem, kteří zemědělství nerozumí!*
- září 1992 – Diskuze na stránkách Zemědělské školy o legislativním vztahu mezi školou a ŠH, transformační projekty v zemědělském školství.
- říjen 1992 – Snaha o společné řešení zemědělského školství mezi MŠMT, Sdružením, účast i zástupců MZe ČR, SOU; nabádání ke spolupráci mezi SZeŠ, SOU a ŠH, možnost vytvoření jednoho celku. Od 1.1.1993 případně státní půda a nemovitosti pozemkovému fondu.
- listopad 1992 – KV ve spolupráci s MŠMT podpořil adresné a přímé financování ŠH přes školské úřady;

- vydávání zřizovací listiny školám a školním hospodářstvím; školní hospodářství budou zpracovávat svou koncepci, snaha o soběstačnost; MŠMT má vypracovat redukovanou síť škol, učilišť a školních hospodářství, Sdružení připraví kritéria pro posuzování účelnosti ŠH a škol; podpora podnikatelské aktivity ŠH; inventarizace státního nemovitého majetku ŠH včetně půdy za účelem jeho pronájmu od pozemkového fondu.
- prosinec 1992 – Sdružení vytvoří poradní sbor pro MŠMT. Spolupráce se Sdružením učňovských škol (vzniklo 7.12.1992), neodkladně řešit otázky restitucí a pronájmy pozemků s pozemkovým fondem; experimentálně ověřit spojení školy a ŠH v jeden organizační celek. Sdružení poděkovalo Ing. Špinarové, která odchází z ministerstva, za práci pro školy a ŠH.

1993

- leden 1993 – Problematiku zemědělských škol a školních hospodářství přebírá na MŠMT Ing. Matoušek; ustanoveny poradní sbory pro Čechy a Moravu z řad ředitelů škol a ŠH; s privatizací se u školních hospodářství nepočítá.
- únor 1993 – Ministerstvo školství se doposud nevyjádřilo k projektu transformace, který Sdružení předložilo; jednání o spolupráci a využívání ŠH učilišti.
- březen 1993 – Pravděpodobně by se měla sejít v dohledné době komise na úrovni MŠMT a MZe a projednat koncepční otázky školních hospodářství.
- duben 1993 – Analytická komise, která se skládá ze zástupců ministerstva školství, zemědělství a některých výrobních odvětví a má provést transformaci zemědělského školství, zahájila svoji činnost. Určí postup, jak snížit počet zemědělských absolventů – buď snížením počtu zemědělských škol, nebo snížením počtu tříd se zemědělským zaměřením na škole. Zpracovaný materiál by mělo Sdružení obdržet k posouzení. Otázka státního majetku ve správě ŠH je projednávána s pozemkovým fondem. Situace na ŠH je složitá, ruší se některé výroby a propouští zaměstnanci. Na MŠMT se uvažuje o optimální výměře školního statku 200 – 300 ha.
- červen 1993 – Většina budov ŠH je v držení Pozemkového fondu ČR. MŠMT by mělo vyjasnit, jak v této situaci řešit investice, aby se neplýtvalo, ale objekty také nechátraly. Podle novely zákona č.229 z r. 91 Sb. končí 1.10.1995 ochranná lhůta, ve které vlastník včetně PF ČR nemůže vypovědět užívání majetku. Z jednání zástupců Sdružení u náměstka ministra školství Pilipa vyplynulo, že stávající síť SZeŠ a ŠH bude zachována, budou sníženy počty tříd zemědělských oborů ve prospěch jiných v regionu potřebných; další jednání proběhlo na úrovni náměstků MŠMT a MZe, školství bránilo nenahraditelnost ŠH; pozemkovým fondem bylo přislíbeno ponechání části státní půdy pro ŠH a předání této

půdy do vlastnictví školství. Podle IVV MZe ČR ministerstvo zemědělství nechce převzít střední zemědělské školy, ale doporučuje vývoj zemědělského školství řešit společně.

- **září 1993** – Nikdo nepochybuje o opodstatněnost školních hospodářství, situace na školních statcích je různorodá (zájem o vrácení půdy restituentům, odchod pracovníků). Má se čekat do roku 1995 nebo se dá něco pro záchranu ŠH podniknout? Objevuje se návrh na využití vhodného ŠH pro více škol, je doporučeno jednání mezi rezorty o využití ŠH i pro SOU a jednání s PF ČR o perspektivách ŠH po přijetí novely Zákona o půdách. K velikosti statků (návrh MŠMT) přistupovat podle místních podmínek; standardní privatizace je nevhodná; hledají se specifické možnosti ve školství; na r. 1994 zkouší ministerstvo školství opět žádat finanční částku na restituce. Ředitelé škol a ŠH zpracují pro MŠMT dotazník o vhodné velikosti a zaměření ŠH.
- **listopad 1993** – Zástupci MŠMT Mgr. T o m á š a Ing. M a t o u š e k : o síti škol rozhodne především potřeba zemědělské praxe, o síti školních hospodářství především restituce, tj. náhrady; analytická komise doporučila školám maximálně se transformovat na potřeby regionu; výměra by měla být alespoň 200–500 ha; vztah pozemkového fondu i ministerstva zemědělství ke školním statkům (od původní představy – pouze privatizace) se zlepšil; na podobě škol závisí podoba ŠH i jako subjektu, jejich vzájemné vztahy by se měly řešit podle místních podmínek; v 1. pololetí 1994 se očekává definitivní rozhodnutí o formě ŠH, nový školský zákon by měl vstoupit v platnost k 1.9.1994 a počítá se, že bude postavení ŠH nějak řešit; uvažuje se o ekonomické soběstačnosti školních statků.
- **prosinec 1993** – Důležitá je názorová soudržnost školy a školního hospodářství, společně se domluvit, co musí být zachováno, aby ŠH ještě plnila svou účelovost.

1994

- **březen 1994** – Daří se transformace škol, která má vést k podstatnému snížení počtu žáků na zemědělských oborech; k transformaci školních hospodářství se na MŠMT tvoří transformační komise, jejími členy je i 8 ředitelů ze Sdružení, komise má posoudit transformační projekty jednotlivých škol se školními statky; většina školních statků setrvává na současné výměře, 37 návrhů je pro ponechání ŠH jako samostatného právního subjektu, 15 návrhů je pro jeden společný subjekt; je nutno vytvořit legislativní podmínky pro obě skupiny; pozemkový fond požaduje od školních statků seznam parcel a specifikaci budov, které hodlají od PF požadovat a převzít, do r. 1995 jsou ŠH povinny uzavřít s PF nájemní smlouvy; kritizována je snaha některých ředitelů ŠH vytvářet soukromé akciové společnosti a získávat tak do nich nejlepší pozemky ze ŠH; nejsou prostředky na investiční rozvoj ŠH; u pozemkového fondu nebylo nalezeno plné pochopení pro potřeby ŠH.

- **červen 1994** – návrh vzorového statutu ŠH; 21 členná transformační komise (MŠMT, MZe, Sdružení) rozdělila dotace ŠH a má navrhnout optimalizaci sítě škol a ŠH; rozhodnutí transformační komise nemusí pozemkový fond v r. 1995 akceptovat, jistou existenci nebude mít žádný školní statek; PF doporučuje vypracovat se s vlastními restituenty, u ostatních restitucí může přihlídnout k zájmu ŠH; kritika ministerstva školství za opožděné a nedostatečné aktivity (Zákon o půdách, restituce).
- **září 1994** – Stanovisko k potřebnosti školních hospodářství je u MŠMT (zřizovatel) a u Sdružení stejné; vedení ministerstva rozhodlo o útlumu dvou školních statků (Dalovice, Klobouky), podle materiálu MŠMT „Koncepte ŠH a ŠP“ nesplňují některá hospodářství požadovaná kritéria; ministerstvo zpracovává nový materiál, který by obhajoval zemědělské školství a školní hospodářství i na veřejnosti, bude v něm jasná koncepce zemědělského školství; situace je optimističtější než před rokem, i SOU požadují na MZe zachování ŠH; nebezpečí pro ŠH by mohlo být ve sdružených restitucích; ŠH neustále čekají od MŠMT potřebný statut.
- **listopad, prosinec 1994** – Nastává větší vsřícnost u odpovědných orgánů; je potřeba usilovat o přijetí novely zákona č. 229/91 Sb., která by řešila převedení nemovitého majetku z Pozemkového fondu ČR na MŠMT jako zřizovatele; ministerstvo školství navrhuje 3 způsoby organizace ŠH – samostatný právní subjekt, tzv. centrum, součást školy – preferuje 2. a 3., podporuje hustší síť škol s menším počtem žáků, doporučuje ponechat jen to nejnútější k fungování a přežití ŠH; Sdružení chce podpořit novelu školského zákona ve věci vzájemného vztahu – škola, ŠH – navrhuje 3 možnosti: samostatné právní subjekty – samostatní ředitelé, samostatné právní subjekty – společný ředitel, jeden právní subjekt – jeden ředitel; MZe a PF uvažují o vlastní studii hodnocení ŠH, objevuje se představa „biologických kabinetů“; vážne vzájemná informovanost mezi ministerstvem školství a zemědělství.

1995

- **leden 1995** – Chystá se setkání ministra školství a ministra zemědělství k problematice zemědělského školství; vzorový statut školních hospodářství nahrazuje zřizovací listina.
- **únor 1995** – RNDr. B a r t o š e k , náměstek ministra školství: většina škol pružně reagovala na změny v našem zemědělství. Nebylo by účelnější méně škol s více zemědělskými třídami? Neřešit to ale z centra, nýbrž regionálně; je nutno provést kvalitní analýzu, aby statky byly dotovány přiměřeně; ze strany pozemkového fondu je už větší pochopení, není zájem o likvidaci ŠH, ale jsou regionální rozdíly; zákon o půdách se nepodaří změnit, nemůžeme tedy mnoho dělat, musíme vyčkat do října a požadovat od ŠH a škol transformační projekt (stav po ukončených restitucích); ministerstvo nemá zájem být přímým zřizovatelem.

lem příliš velkého počtu organizací, má zájem o ŠH, které budou součástí škol jako právních subjektů; praktický výcvik musí probíhat alespoň v poloprovodných podmínkách, ne „živý kabinet“ místo ŠH. Vrchní ředitel PaedDr. Kříž: zvažuje se existence dalších školních statků, posuzují se aspekty ekonomický, aspekt potřebnosti, restituce, k nějaké redukci dojde; někteří ředitelé podporují „živé kabiny“, ale měla by existovat alespoň modelová hospodářství pro více škol.

S o u h r n: stále není jasná síť, optimální výměra ŠH, kdo bude mít právní subjektivitu.

- **březen 1995** – Ing. K o h o u t, ředitel odboru vzdělávání a výzkumu MZe ČR: chybí koordinace z hlediska řízení zemědělského školství mezi rezorty, není zvládnuté financování na základě normativů, předpoklad tržního chování byl chybný; situaci školních statků, jejich funkčnost musí řešit ze zákona MŠMT, ne MZe, i když jsou školní statky současně účastníky trhu jako podnikatelské organizace; neshodli se zemědělskými dotacemi, není záruka jejich efektivního využití školními hospodářstvími; finanční požadavek musí nárokovat MŠMT již v etapě přípravy státního rozpočtu; dobudovat ŠH na špičkovou úroveň je finančně neúnosné, měly by být urychleně privatizovány „s břemenem“; jestliže problém není zralý na řešení, nedělat ukvapená rozhodnutí.

Ing. M i š k o v s k ý, místopředseda VV Pozemkového fondu ČR: trvalá správa zemědělského majetku (pro potřeby školství) pozemkovým fondem je neudržitelná, nutnost rychlého uspokojení restitucních nároků v celé republice může „přivodit“ i tzv. nepřímé restituce, vyrovnání přímých restitucí školními statky je neodiskutovatelné; MŠMT musí rozhodnout, co bude se školními hospodářstvími, PF nemůže donekonečna čekat; optimální cestou pro zachování účelových funkcí ŠH je privatizace s „břemenem“ jako celku.

M Š M T, „Stav a cílové postavení ŠH“: ŠH budou v cílovém stavu součástí odborných škol; do října 1995 vypracují školy transformační projekty ŠH, bude-li hospodaření ŠH nereálné, bude zvažována privatizace; MŠMT zpracuje modelovou strukturu transformačního projektu pro školy a modelové řešení krizových stavů ŠH; výměra a struktura ŠH nebude určována z centra; je doporučeno nevyužívat na náhradní restituce majetek, na kterém bude ŠH hospodařit v cílovém stavu, do vyřešení se uvažuje o dlouhodobém pronájmu za minimální nájemné PF; velikost ŠH podle místních podmínek a požadavků regionu.

- **duben 1995** – MŠMT zašle školám model pro zpracování transformačního projektu; předpokládá spolupráci se Sdružením.
- **červenec 1995** – Ing. M a t o u š e k, MŠMT: po přehodnocení stavu věcí budou umožněna i další varianty řešení transformace, která mohou školy a ŠH spolu uvést u vlastního transformačního projektu (do 20.9.1995), více vhodných variant řešení bude argumentem pro vedení ministerstva k přehodnocení situace!

- **září 1995** – Opětná podpora iniciativy vztahu – škola a ŠH, navrhnout lze i více odůvodněných a zhodnocených variant pro transformaci ŠH; MŠMT předpokládá, že se mu majetek školství vrátí a do změny zákonů bude od PF ČR na delší dobu pronajat; dořešení transformace k 1.1.1996 zřejmě splněno nebude; připravované setkání obou ministrů se neuskutečnilo; cílem transformace je zmenšení ŠH, kde je to účelné; projekty budou na ministerstvu zpracovány na 2 – 3 etapy vždy během 14 dnů, rozhodnutí všem přijde písemně, první informace začátkem listopadu.
- **listopad 1995** – V 15 projektech jsou navrženy pouze samostatné ŠH, v 22 působení pod školou, v 11 obě alternativy (s větším příklonem k samostatnosti); zemědělské dotace jsou na podporu podnikání, ŠH jsou účelová zařízení – potřeba investic pro možnost širšího využití.

1996

- **únor 1996** – V 1. etapě posouzeno 10 bezproblémových ŠH, ve 2. dalších 20, transformace zbývajících bude ukončena do měsíce; souhrnně byla snížena výměra ŠH o 25%, majetek o 20%; v návrzích tři varianty řízení: schváleno 17 – škola a ŠH dva právní subjekty, řízeny 1 ředitelem, 11 – dva právní subjekty a každý řízen ředitelem, 1 – škola a ŠH budou sloučeny v jeden právní subjekt a ten řízen jedním ředitelem; soběstačnost nevidí ředitelé realisticky, je třeba obnovit investiční činnost, MŠMT uvažuje o formách půjček; po ukončení transformace bude MŠMT požadovat od PF ČR jistoty pro ŠH (dlouhodobý pronájem).
- **březen 1996** – MŠMT, RNDr. B a r t o š e k: dokončování schvalování projektů transformace ŠH, ale vývoj pokračuje; Ing. M a t o u š e k: po ukončení schvalovací etapy příprava administrativy k dalším krokům, dopis o situaci na PF ČR s žádostí navrácení stavu před r. 1991; u školních polejí je odlišná situace, Lesy ČR předávají právo hospodaření se ŠP na školy.
- **červenec 1996** – 3. etapa transformace je na MŠMT ukončena, o výsledku budou všichni písemně vyrozuměni, konečný termín dokončení transformace je konec září; jednotlivé formy hospodaření je třeba vyhodnotit, znovu se vrací myšlenka center odborné přípravy.
- **září 1996** – Organizační změny na MŠMT: odchází RNDr. B a r t o š e k, PaedDr. K r í ž..., přichází PhDr. K o z e l, Mgr. M a t u š e k... Ing. M a t o u š e k k výsledkům transformace: 27 ŠH samostatnými právními subjekty řízenými řediteli škol, 19 ŠH samostatnými právními subjekty řízenými samostatnými řediteli, ŠH Brno – Bohunice (i přes svůj nesouhlas) se stává součástí školy; 3 ŠH – Mikulov, Moravská Třebová a Olomouc budou zrušena; MŠMT zaslalo informace o výsledcích transformace PF ČR (dlouhodobý pronájem, převod práva hospodaření zpět do rezortu školství).

Ing. K o h o u t: zájem o zlepšení odborné spoluprá-

ce mezi ministerstvy zemědělství a školství, nabízí odborné kapacity svého rezortu; MŠMT vyzývá k převodu školských zařízení z rezortu zemědělství pod školství, MZe odmítá, požaduje zdůvodnění a zhodnocení tohoto kroku.

- **listopad 1996** – Mgr. Ma t u š e k, vrchní ředitel pro správu regionálního školství MŠMT: v procesu transformace ŠH došlo k některým negativním jevům, s PhDr. Kozlem jsme proces zastavili a nařídili kontrolu všech ŠH, následovat bude dokonalá analýza. PhDr. K o z e l, vrchní ředitel pro odborné vzdělávání MŠMT: musíme přikročit k racionalizaci sítě středních škol jako celku, pravidla je třeba připravit velice rychle, nejpозději do konce kalendářního roku; pro řadu nesrovnalostí byly pozastaveny transformační procesy na ŠH vyjma restitucí, po vyhodnocení závěrů kontrol týmem nezávislých odborníků se bude podle výsledků pokračovat.
- **prosinec 1996** – MŠMT: ŠH rozdělena do tří skupin podle závažnosti závad transformačních projektů, projekty musí být po případných korekcích dokončeny, bude volen individuální postup, ŠH bez podstatných závad mohou ihned pokračovat v transformaci; nepodařilo se převést SOU z rezortu zemědělství pod školství, transformace tak mohla být důslednější, dvojkojenost je nelogická; v létě 1997 doběhne proces transformace ŠH, kolik jich zůstane na konci další etapy, která může trvat různě dlouho, nelze dnes ještě říci. Ministerstvo zemědělství: zřizovatelské funkce nepředá, ani o tom neuvažuje, je to jediná možnost, jak ovlivňovat školy, vzdělávací politiku; ŠH jako příspěvková organizace je forma trvale nevýhodná, MZe prosazuje druhou cestu, jednu z forem odstátnění, vznik neziskové organizace s možností chovat se jako podnikatelský subjekt.

1997

- **leden 1997** – PhDr. B y d ž o v s k á, ředitelka odboru středního a vyššího vzdělávání MŠMT: k pozastavení transformace na podzim 1996 došlo na základě rozporných zpráv, které přicházely z parlamentu, u větší části ŠH je transformace bezproblémová, mohou pokračovat, u dalších ŠH je potřeba dořešit restituční nároky a restrikce, u 8 školních statků dochází k závažným problémům v řešení restitucí, k nenaplnění transformačního projektu, celá etapa by měla být dokončena do poloviny března.
- **březen 1997** – Velký rozruch na školách vyvolal „Program optimalizace sítě středních škol a vyšších odborných škol a školských zařízení“ vzhledem k velmi rozdílné kvalitě informovanosti jednotlivých škol od školských úřadů. Současné předání informací tisku (a často i zavádějící uveřejnění) způsobilo mnohým školám, uvedeným v tzv. „šedé zóně“, nemalé komplikace. Z ministerstva školství odchází Ing. Ma t o u š e k. Ing. K r i s t e k, MŠMT (vystřídal Ing. Matouška): zařazeny do „šedé zóny“ byly školy, které v jednom či více oborech nesplňují optimalizační kritérium; za-

řazení školy do kategorie nevyhovujících není ještě důvodem k jejímu vyřazení ze sítě.

Dr. R y b k o v á, MŠMT: nesplnění jednoho kritéria upozorňuje na zvýšenou ekonomickou náročnost na provoz školy.

PhDr. K o z e l, MŠMT: „Program“ sleduje snížení počtu středních škol a jeho uvedení do souladu s potřebami; školy uvedené v „šedé zóně“ by měly ve spolupráci se ŠÚ přicházet s vlastními projekty; složitost optimalizace sítě zemědělských škol souvisí s úpravou sítě školních hospodářství; o budoucí podobě ŠH není zcela jasno, rozhodující činitelé jsou MŠMT, MZe, PF ČR; dojde ke snížení jejich počtu i půdní držby; jasno by mělo být do konce dubna.

- **červenec 1997** – MZe ČR a MŠMT ČR předkládá dokument „Koncept zemědělského školství“, který se společně zabývá středním zemědělským školstvím obou rezortů; koncept předpokládá 200 tzv. regionálních škol (tj. v zásadě ponechání stávající sítě škol, redukce školních statků podle potřeb školy) a vytvoření 5 center (učební obory, studijní směry, vyšší vzdělání, státní podpora školních statků); ministerstvo zemědělství přehodnotilo svou původní představu – zprivatizovat školní statky „s břemenem“. MZe se domnívá, že pro zemědělské školství je mnohem lepší, je-li předem napsaná koncepce, a teprve potom jsou požádány jednotlivé školy o zpracování projektů, které budou podkladem pro realizaci navrhovaných opatření.
- **září 1997** – Ing. Ma t o u š e k, IVV MZe ČR: Konečný počet ŠH měl být stanoven až po optimalizaci sítě středních odborných škol, zrušení školního statku je nevratný jev; konečnou síť ŠH a zemědělských škol je potřebné řešit až po zřízení vyšších územněsprávních celků.
- **říjen 1997** – Ing. K r i s t e k, Ing. Z í m a, MŠMT ČR: Projekty k optimalizaci sítě škol a školních hospodářství byly projednány v pracovní skupině ministerstva školství, jednání mezi rezorty prozatím nenastalo; 17 školních statků by mělo postupně ukončit svoji činnost, příslušná škola má možnost si zřídit malé hospodářství – „biologický kabinet“. PhDr. B y d ž o v s k á, MŠMT ČR: pracovní tým ministerstva školství pod vedením Ing. Zímy navštíví 17 „útlumových statků“ a bude na místě společně řešit otázky; máme zájem, aby žáci praktikovali na moderních školních statcích.

1998

- **leden 1998** – Ing. Z í m a: dali doporučení všem 17 školním statkům, konečný projekt bude ještě schválen, původní rozhodnutí o malém hospodářství není definitivní; Ing. Kristek: je snaha o obnovení v červnu přerušené komunikace s ministerstvem zemědělství. Z MŠMT ČR odešel PhDr. Kozel. Přichází nový ministr školství Jan S o k o l.

A co bude dál?

– akr –

Setkání nejen nad ovocem a zeleninou

Pokusná stanice katedry zahradnictví České zemědělské univerzity (ČZU) v Praze leží na vltavském břehu v pražské Troji. Výzkumné pracoviště, které za sebou má dlouhou historii, hospodaří na ploše zhruba 5 ha.

Stalo se již tradicí, že na sklonku léta vítá pokusná stanice návštěvníky na polním dnu. Na tom letošním (uspořádaném koncem srpna) se příchozí seznámili s rozsáhlou činností stanice. Zúčastnění se dozvěděli mnoho nového především z oblasti pěstování ovoce a zeleniny. Všichni měli možnost ochutnat různé pokrmy připravené z místních výpěstků. Velmi pěkné pokusy přišli posoudit zájemci nejen z řad zahradníků. Stejně jako v minulých letech i letos si přítomní mohli prohlédnout běžné i málo známé druhy zahradních plodin, ovocných stromů nebo květin. Zájemci se také seznámili s pěstováním hlívy ústřední a dalších málo známých hub.

Zhruba na čtyřech arech mohou příchozí obdivovat světový sortiment slivoní a na dvaceti arech jsou vysázeny asi čtyři desítky odrůd hrušní. Starší výsadba jabloní slouží k výuce studentů, kteří se cvičí v řezu a roubování stromů.

V přednáškové místnosti byly vystaveny plody různých odrůd slivoní – účastníci polního dne si mohli prohlédnout a ochutnat odrůdy švestek, pološvestek a rynglů..., vystaveny byly i pro porovnání některé odrůdy česneku a rovněž usušené květiny vhodné do suchých vazeb.

Rozmanitá zelenina

Přítomné uvítal **Ing. Martin Koudela, Ph.D.**, vedoucí katedry zahradnictví ČZU v Praze. Přítomné seznámil s rozsáhlými pokusy se zeleninou a již tradičně celým polním dnem provázel. Především pro studenty se tu na ukázkou pěstují rajčata. Studenti získávají základy péče o tuto zeleninu, mimo jiné se naučí, jak rostliny správně vyštipovat. Na ukázkou je na pozemku vysázen také celer jako

modelová plodina citlivě reagující na nedostatky v agrotechnice. Celer vyžaduje závlahu a kvalitní výživu.

Zelenina se na pokusné stanici pěstuje nejen na poli, ale i ve sklenících a fóliovnících (ty se plánují modernizovat). Pokusy se zeleninou zaujímají asi jeden a půl hektaru, zelenina se pěstuje na konvenční i ekologické ploše. Koncem srpna si přítomní mohli za odborného výkladu prohlédnout např. mrkev, různé odrůdy červené řepy, cibule, mangoldu...

Hlívu lze vypěstovat i doma

U hlívy ústřední se ověřovaly možnosti využití různých substrátů. Hlíva může růst například na pšeničné slámě, slamnatých peletách pro energetické účely, bukových pilinách, směsi slamnatých pelet a bukových pilin, štěpce z révy vinné nebo z jabloní i na šiškách z borovice.

Hlívu ústřední si každý může vypěstovat i doma

V sále se přítomní mohli přesvědčit, že vypěstovat si hlívu podle přiloženého návodu je poměrně jednoduché – potřebujeme větší mikrotenový sáček, slaměné pelety, vřelou vodu a zrnitou sadbu hlívy.

Nejprve je třeba přivést do varu vodu a nalít ji do nádoby o obsahu deseti až patnácti litrů. V nádobě se smíchají pelety s horkou vodou v poměru jeden díl pelet ku dvěma dílům vřelé vody. Druhý den po vychladnutí se přidá sádka hlívy. Substrátem se sádkou se naplní mikrotenové sáčky, které se následně uzavřou a propíchnou. Toto se ponechá při teplotě 20 až 24 °C, do dvaceti dnů substrát proroste bílým podhoubím. Bloky prorostlého substrátu je potřeba vystavit na vlhké světlé místo s teplotou 10 až 20 °C. Plodnice se objeví v otvorech sáčků. Takto lze dosáhnout až výnosu dvaceti procent původní hmotnosti substrátu.

Vystavena byla i málo známá houba lesklokorka lesklá, která pomáhá při léčbě zánětlivých onemocnění a zvyšuje imunitu organismu člověka. Tato houba se však u nás obtížně pěstuje. Může

Rajčata na pokusné stanici

se pěstovat buď na špalcích tvrdého dřeva nebo na pilinových substrátech obohacených živinami.

Květinové záhony

Přítomní si prohlédli i květinové záhony a různé dekorace. Za odborného výkladu **Ing. Pavla Matisky, Ph.D.**, se zájemci mimo jiné seznámili s pěstováním trvalek. V současnosti většinou nemají pěstitelé ve městech čas pečovat o své záhony a zájem je, aby od jara do podzimu vždy nějaký druh kvetl. Na půdě pokusné stanice proto zakládají výsadby trvalek, které vyžadují jen minimální údržbu a střídají se v kvetení. Na trvalkových výsadbách se kromě

výběru druhů ověřují různé možnosti zakrývání půdy, například štěrky nebo kartónový papír.

Ing. Matiska také zúčastněné seznámil například s vegetativně množenými letničkami nebo s trvalkami vysazenými do několika vertikálních sítí (výběr sortimentu pro různě osluněná stanoviště). Vertikální sítě jsou pro svoji malou tloušťku (kolem deseti centimetrů) vhodné například na balkóny, kde zabírají jen minimum místa. Obdobným způsobem by se také daly pěstovat jahody.

Zimovzdorné chryzantémy

Stále větší popularitu získávají chryzantémy. V pokusech s mnoha odrůdami chryzantémy multiflory na pokusné stanici sledovali mrazuvzdornost vybraného sortimentu pocházejícího z Průhonice. Velká část chryzantém přestala několik zimních období. Cílem zdejšího výzkumu bylo vypěstovat chryzantému trvalku. Právě dlouhověkost představuje u těchto květin problém. Některé odrůdy přežijí jednu zimu a pak druhým rokem vyzimují.

Chryzantémy se na pokusné stanici pěstovaly na černé fólii v květináčích a také na záhonu. Na podzim se nádoby s rostlinami přenášely do růstových komor Šlechtitelské stanice firmy Selgen, a. s., Stupice u Prahy. Tam se zjišťovala mrazuvzdornost rostlin při třech teplotách.

Ing. Hana Honsová

Česká zemědělská univerzita v Praze ☼

Polní den v Praze-Troji se těšil vysoké návštěvnosti

Střední škola hospodářská a lesnická, pracoviště Hejnice

Vás zve na 18. ročník mezinárodní soutěže žáků lesnických škol v práci s motorovou pilou

Program proběhne v soutěžním prostoru před zahradou MCDO:

Středa 14. 10. 2015

13:30 Zahájení 1. soutěžního dne, technické disciplíny, doprovodné soutěže, házení sekerou

18:00 Zakoření 1. soutěžního dne

Čtvrtek 15. 10. 2015

09:30 Slavnostní zahájení soutěže

10:00 Zahájení disciplíny odvětvování, soutěž pro zájemce v disciplíně Timbersportu - Single Buck (řezání ruční pilou)

11:00 Ukončení soutěží

Ukázka disciplín Timbersportu - Martin Komárek a Martin Roušal

13:45 Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže

Hejnický dřevorubec

Finále soutěže Single Buck, vyhlášení

HEJNICKÝ DŘEVORUBEC

14. - 15. října 2015

Pořadatelé: Liberecký kraj, Regionální agrární rada Libereckého kraje, SŠL Frýdlant

Informační servis

Zastoupení Evropské komise

Nová a inkluzivnější vize vzdělávání a odborné přípravy do roku 2020

Komise v září navrhla posílit spolupráci na evropské úrovni v oblasti vzdělávání a odborné přípravy do roku 2020. Zpráva navrhuje, aby se příslušné politiky výrazněji zaměřily na hledání lepších řešení nejnaléhavějších problémů, jimž čelí naše společnost. Mezi šest nových priorit patří např. zlepšení vyhlídek na nalezení zaměstnání, zlepšení individuálních dovedností a vytvoření otevřených, inovativních a digitálních učebních prostředí. Zároveň je třeba klást důraz na základní hodnoty rovnosti, nediskriminace a aktivního občanství.

Fórum pro vzdělávání a odbornou přípravu 2020 (*Education and Training 2020*, ET 2020), zřízené v květnu 2009, nabízí členským státům, Komisi a příslušným vzdělávacím institucím prostor pro výměnu osvědčených postupů, informací a poradenství za účelem reformy politik. Tento nástroj spolupráce koordinuje Komise.

Strategický rámec ET 2020 zahrnuje všechny formy učení na všech úrovních procesu celoživotního vzdělávání, včetně vzdělávání v raném dětství a ve školách až po vysokoškolské vzdělávání, ale i odborné vzdělávání a přípravu a vzdělávání dospělých.

Juvenes Translatores 2015

Do 20. října 2015 se mohou střední školy hlásit do soutěže Juvenes Translatores, kterou každoročně po celé EU pořádá Evropská komise. Elektronickou přihlášku lze podat v jakémkoliv jazyce EU na internetových stránkách soutěže:

http://ec.europa.eu/translatores/index_cs.htm

Soutěž je určena pro 17leté studenty (tj. narozené v roce 1998). Jejich úkolem bude v den samotné soutěže – 26. listopadu 2015 – přeložit jednostránkový text z jednoho z jednoho jazyka EU do druhého. Při počtu 24 úředních jazyků si tedy mohou vybrat z 552 jazykových kombinací.

Tematicky budou překládané texty souviset s letošním **Evropským rokem pro rozvoj**. Po soutěži posoudí práce překladatelé z Evropské komise a vyberou za každou zemi jednoho vítěze. Autoři vítězného překladu budou na jaře 2016 pozváni do Bruselu na slavnostní předání cen.

Soutěž se koná již po deváté. V minulém ročníku se jí zúčastnilo na 3000 žáků ze 740 škol po celé EU. Počet zúčastněných škol je omezen počtem poslanců Evropského parlamentu za danou zemi. Není bez zajímavosti, že loňská španělská vítězka překládala z češtiny do španělštiny.

Komplexní balík opatření na podporu zemědělců

Komise v září oznámila komplexní balík opatření v hodnotě 500 milionů eur na pomoc producentům čelícím krizi. Smysl tohoto kroku je trojí: 1. pomoci řešit hotovostní problémy, kterým momentálně zemědělci čelí, 2. stabilizovat trhy a 3. řešit fungování dodavatelského řetězce.

Komise navrhne, aby největší část komplexního balíku dostaly všechny členské státy ve formě krytí na podporu mlékařského průmyslu. Při rozdělování pomoci bude dbát na to, aby byla rozdělena spravedlivě, cíleně a efektivně, se zřetelem zejména na ty členské státy a zemědělce, které vývoj trhu zasáhl nejvíce. Záměrem Komise je dát členským státům maximální volnost v posouzení jejich vlastní situace. Oznámení je třeba vnímat v kontextu značné podpory, které už se zemědělskému sektoru dostalo v reakci na ruské embargo, a také více než 50 miliard eur, které EU každoročně vyplácí zemědělcům a venkovským oblastem.

Rada ministrů se věnovala klimatické změně

Ministři životního prostředí EU se 18. 9. 2015 sjeli do Bruselu, aby se tu věnovali přípravám společné pozice, kterou EU bude prezentovat na blížící se mezinárodní klimatické konferenci v Paříži (COP 21). Očekávaná událost proběhne koncem prosince a má na ní vzniknout nová právně závazná globální dohoda o boji s klimatickými změnami. Účastníci konference by se měli shodnout na jednotném cíli udržet globální oteplování pod hranicí 2 °C.

Zdroj: Zastoupení Evropské komise v České republice ✨

Sedmá celonárodní včelářská výstava

Středná odborná škola Pod Bánošem v Banské Bystrici se aj tento rok stala uspořadatelem významného podujatí – výstavy včelářských produktů a zařízení, která byla už tradičně spojená aj so slavnostním ukončením odboru včelář, včelárka. Výučný list si převzalo 88 čerstvých absolventů a důkazem rostoucího zájmu o včelářství je aj 90 novozapísaných uchádzačov o tento odbor.

Prítomných včelárov a hostí privítal riaditeľ školy Pavel Filo; so slavnostným prejavom vystúpil predseda Slovenského zväzu včelárov Ľudovít Gál. Pozvanie na výstavu prijali významní hostia, napr. poslanec Banskobystrického samosprávneho kraja Ladislav Topoľský, prednosta Okresného úradu Ľubica Laššáková, Ján Kopernický z Ústavu včelárstva v Liptovskom Hrádku, Jarmila Dúbravská reprezentujúca Poľnohospodársku a potravinársku komoru a mnohí ďalší.

S odbornými prednáškami vystúpili Konrad Riepl z Veľkej Británie, Ralf Rössler z Nemecka, Roman Linhart a Michal Počuch z Českej republiky, Štefan Košík a Jaroslav Pásler zastupujúci Slovensko.

Laická verejnosť si mohla pozrieť ukážky práce so včelami v školskej včelnici alebo si skúsiť ozdobiť medovníčky pod odborným vedením učiteľiek.

Každý si mohol vybrať z bohatej ponuky vystavovateľov – kúpiť si med, medovinu, sviečky, včeliu kozmetiku, ale aj kvalitné zariadenia na spracovanie medu.

Výstavy sa zúčastnilo okolo 1500 platiacich návštevníkov, ktorí si okrem bohatého nákupu a príjemného zážitku odniesli aj novú odbornú knihu o priaznivých účinkoch medu.

Anna Ivanová

Středná odborná škola, Pod Bánošem, Banská Bystrica ✨

Atmosféru slovenských zvykov dotvárali aj vystúpenia sokoliarov a šermiarov. Okolím školy sa niesla vôňa typických slovenských jedál – halušiek, klobásy či guláša. Dobrú náladu podfarbovala ľudová hudba Jána Maku.

Jste zodpovědní ke své budoucnosti a přemýšlíte, kam po maturitě?

Navštivte ve dnech 3. – 6. listopadu 2015 XXII. ročník Evropského veletrhu pomaturitního a celoživotního vzdělávání GAUDEAMUS 2015, který se koná v pavilonech G1 a G2 na výstavišti v Brně.

Rozhodujete-li se o své budoucí pracovní kariéře, nemáte zcela jasno, kterým směrem by se měla ubírat, a proto hledáte informace o možnostech svého budoucího profesního zaměření, měly by Vaše kroky vést na veletrh GAUDEAMUS 2015. Veletrh je určen zejména pro žáky III. a IV. ročníků středních škol, studenty vyšších odborných a vysokých škol, studenty bakalářských studijních programů, i všem dalším zájemcům o celoživotní vzdělávání.

Pokud máte zájem o osobní účast na veletrhu, nezapomeňte se před veletrhem zaregistrovat. Registrovaní žáci a studenti získají slevu ve výši 20% na vstupném a na veletrhu je pro ně připravená další odměna. Rovněž pedagogové mohou **včasnou registraci (do 29. října 2015)** získat výhody. Registrovaní pedagogové dostanou poštou volnou vstupenku a na veletrhu si mohou zdarma vyzvednout speciální informační set, který obsahuje tištěný katalog veletrhu, Informační systém pro výchovné poradce na CD, katalog veletrhu na CD a soubor informačních materiálů o vysta-

vujících školách. Sety budou pro pedagogy připravené v informačním stánku v pavilonu G2.

Součástí veletrhu je i doprovodný program, z něhož si vybere opravdu každý – jde o následující akce: doprovodný program přednášek – doprovodné programy „Věda pro život“, „Pojďme si hrát s technikou“ – testovací centrum – poradenské centrum pro studium v zahraničí – Tailor Made Study Abroad.

Při prohlídce veletrhu byste se určitě měli zastavit u expozice č. 17 a Z4 Mendelovy univerzity v Brně (MENDELU), kde Vám zástupci pěti fakult a ICV Mendelovy univerzity v Brně poskytnou podrobné informace o možnostech studia a přijímacích zkouškách pro příští akademický rok 2016/2017, a to formou přednášek (v pavilonu G1, sál A, a to v úterý 3. 11. 2015 a středu 4. 11. 2015 v 10:35 hod.), osobními konzultacemi i písemnými materiály. Na MENDELU si studium vybere každý, neboť naše univerzita nabízí zájemcům studium v rámci 76 studijních oborů.

Na pěti fakultách a Institutu celoživotního vzdělávání MENDELU lze studovat následující obory:

Agrobyznys
Agroekologie
Arboristika
Automatizace řízení a informatika
Automobilová doprava
Biotechnologie a management odpadů
Biotechnologie rostlin
Business Economics and Management
Design nábytku
Dřevařské inženýrství
Dřevařství
Dřevostavby a dřevěné prvky staveb
Economics of Agriculture and Food Industry
Ekonomická informatika
Ekonomika zemědělství a potravinářství
Ekotrofologie
European Forestry
European Studies in Business and Economics
Evropská studia v podnikání a ekonomice

Finance
Finance a investiční management
Finances
Fruit Science
Fytotechnika
General Agriculture
Horse Breeding and Rural Tourism
Hospodaření s přírodními zdroji tropických a subtropických oblastí
Chov koní a agroturistika
International Development Studies
Jakost a zdravotní nezávadnost potravin
Jakost rostlinných a potravinových zdrojů
Krajinářství
Krajinné inženýrství
Krmivářství
Lesnictví
Lesní inženýrství
Management cestovního ruchu

Management cestovního ruchu
Management obchodních činností
Management techniky
Management zahradních a krajinných úprav
Manažersko-ekonomický obor
Mezinárodní rozvojová studia
Molekulární biologie a biotechnologie
Nábytkové inženýrství
Odpadové hospodářství
Ovocnictví
Pozemkové úpravy
Procesy zpracování dřeva
Provoz techniky
Public Administration
Rostlinolékařství
Rozvoj venkova
Rybářství a hydrobiologie
Řízení zahradnických technologií
Sociálně ekonomický obor

Socioeconomic and Environmental
Development of Regions
Socioekonomický a environmentální rozvoj
regionů
Stavby na bázi dřeva
Technické ználosti a expertní inženýrství
Technické ználosti a pojišťovnictví
Technologie a management odpadů

Technologie potravin
Tvorba a výroba nábytku
Učitelství odborných předmětů
Učitelství praktického vyučování
a odborného výcviku
Účetnictví a daně
Veřejná správa
Vinohradnictví a vinařství

Všeobecné zemědělství
Zahradnictví
Zahradní a krajinářská architektura
Zahradní a krajinářské realizace
Zemědělské inženýrství
Zootechnika
Živočišné biotechnologie

V rámci doprovodného programu se Mendelova univerzita představí v sekci Věda pro život. Tato expozice MENDELU je již tradičně vyhledávaná pro své rozmanité ochutnávky. V prostoru expozice bude také probíhat kvízová vědomostní soutěž z oblasti vědeckých oborů studovaných na MENDELU, do kterých se mohou návštěvníci aktivně zapojit a vyhrát některou z cen.

Největší výhodou však bezpochyby je správně zvolený obor budoucího profesního zaměření.

Více informací na: <http://www.gaudeamus.cz/>

IH

Pojďte vstříc své budoucnosti !!!

Navštivte již 9. ročník veletrhu pracovních příležitostí JobChallenge

Zaregistrujte se a přijďte **11. listopadu 2015** do Adam Gallery v Brně! Studenti a absolventi, jimž není lhostejná jejich budoucí profesní kariéra, jsou zváni v době od 9.00 do 16.30 na veletrh pracovních příležitostí JobChallenge.

Veletrh JobChallenge v Adam Gallery v Brně (Ve Vaňkovce 2 – bývalé Wannieck Gallery) je jedním z největších veletrhů práce v ČR. Pořádají ho Masarykova univerzita, Mendelova univerzita v Brně a Vysoké učení technické v Brně. Veletrh každý rok navštíví téměř 3 000 studentů a více než 70 zaměstnavatelů.

Posláním veletrhu JobChallenge je usnadnit studentům orientaci na trhu práce a pomoci jim objevit nové příležitosti pracovního uplatnění, a to nejen díky možnosti setkání s více než sedmdesáti potenciálními zaměstnavateli, ale i prostřednictvím doprovodného programu, který zahrnuje řadu přednášek, seminářů a workshopů.

Vystavujícím firmám umožňuje představit se studentům a absolventům tří největších brněnských univerzit, budovat image společnosti a navázat kontakt s nejzajímavějšími kandidáty.

Co účast na veletrhu přinese Vám, uchazečům o zaměstnání?

- Navázání osobních kontaktů se zástupci společností, které budete moci v budoucnu využít.
- Získáte informace o společnostech, které Vás mohou zaměstnat. Dozvíte se, jak to ve firmě vypadá a o čem daná práce ve skutečnosti je. Získáte informace o nabídkách pracovních míst, trainee programech a stážích.

- Zjistíte, jaké požadavky jsou kladeny na uchazeče o zaměstnání, o které se ucházíte. I když je před vámi ještě několik let studia, už teď můžete pracovat na rozvoji svých kompetencí. Budete tak mít výhodu proti svým kolegům.
- V rámci doprovodného programu probíhá série přednášek a workshopů, díky kterým zvýšíte své šance na trhu práce. Dozvíte se, jak úspěšně projít výběrovým řízením, jak správně psát CV i motivační dopis, zjistíte, jak a kde hledat práci, jak zaujmout potenciálního zaměstnavatele a mnoho dalšího

Zajímavou součástí JobChallengu je i jeho blog

Na něm se absolventi na startu své pracovní kariéry dozvědí spoustu užitečných informací a novinek, které ocení při hledání zaměstnání. Například dostanou odpovědi na následující témata:

- 11 kroků pro napsání skvělého životopisu.
- 20 tipů na motivační dopis, který Vás dostane do vysněného zaměstnání.
- 10 věcí, které byste si měli uvědomit, než začnete hledat práci.

- Díky diplomce můžete vydělat peníze a sehnat práci.
- Chceš být jednou úspěšný a zároveň prorazit na trhu práce?
- Po čem zaměstnavatelé touží.
- Co obnáší trainee program.
- Kvašky vs. ležáci – kdo je lepší?
- 9 plus 1 důvod, proč zaměstnavatelé chtějí absolventy.
- 10 způsobů hledání práce.
- 8 nejčastějších chyb při hledání zaměstnání.
- Nehleďte práci, zařídte, ať personalista najde Vás.
- Největší mýty o hledání práce.
- Assessment centrum není žádný strašák.

A jak to všechno začalo?

Historie veletrhu JobChallenge se započala již v roce 2007. Tehdy se ho účastnilo přes třicet firem a přišlo téměř tisíc studentů. Až do roku 2010 byla jediným pořadatelem Masarykova univerzita. Počet vystavovatelů i návštěvníků z řad studentů a absolventů zůstal přibližně stejný.

Změna nastala s pátým ročníkem **v roce 2011**, kdy se na organizaci veletrhu poprvé podílely Mendelova univerzita v Brně a Vysoké učení technické v Brně. Počet vystavovatelů i návštěvníků stoupl na více než dvojnásobek a výrazně se díky tomu zvětšila i výstavní plocha.

S každým dalším ročníkem se objevují i další novinky a vylepšení. Kromě setkání zaměstnavatelů s uchazeči z řad studentů a absolventů veletrh nabízí i bohatý doprovodný program v podobě přednášek, seminářů a workshopů zaměřených na osobní a kariérní rozvoj a začátky na pracovním trhu.

V roce 2012 veletrh studentům nabídl semináře soft skills či assessment centrum nanečisto, v předvečer veletrhu se na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity konala akademická debata s tezí “Nabídka oborů na vysokých školách by měla odpovídat poptávce na trhu práce”. Veletrhu se kromě komerčních subjektů účastnily i neziskové organizace a rovněž se zde prezentovaly i studentské spolky, v jejichž řadách studenti mohou získat dnes tolik potřebnou praxi.

Veletrh JobChallenge, jenž se konal **v roce 2013** rovněž v listopadu, přilákal téměř tři tisíce studentů a absolventů vysokých škol a zúčastnilo se jej 72 vystavovatelů (60 komerčních subjektů, 9 neziskových subjektů, 2 poradenská a 1 kariérní centrum) i 15 univerzitních spolků. Kromě tradičně bohatého doprovodného

programu skládajícího se z panelů zaměstnání, osobnosti a rozvoje přinesl tento ročník i výrazné novinky.

Přímo na veletrhu to byly barevné identifikační náramky, které rozlišovaly vystavovatele i uchazeče o práci podle oborů. Personalisté i uchazeči tak na první pohled viděli, koho mají oslovit. Druhou novinkou pak byla Veletržní kavárna – odpočinková zóna, kde se návštěvníci mohli občerstvit a navázat neformální kontakt se zástupci vystavujících firem. Veletrhu předcházelo 11 informačních happeningů.

Týden před samotným veletrhem se konala Konference JobChallenge v nově zrekonstruovaném kině Scala. Jejím cílem bylo připravit uchazeče na veletrh a informovat je, co dělat během něj a po něm, aby byli schopni se co nejlépe zorientovat ve svých očekáváních a cílech, jak oslovit zástupce jednotlivých firem a jak ze setkání vytěžít co nejvíce.

Po konferenci byli přihlášení účastníci zařazeni do sedmidenního mentoringového programu. V jeho průběhu je mentoři vyzvali k tomu, aby si stanovili své profesní cíle, prozkoumali svou internetovou stopu, vytvořili anebo si vylepšili svůj životopis či linkedIn profil a soustavně se připravovali na to, jak se prezentovat a oslovit budoucího zaměstnavatele.

Účastníci zatím posledního 8. ročníku veletrhu JobChallenge **v roce 2014** měli možnost navštívit tři tematické panely doprovodného programu: panel trhu práce, panel rozvoje a panel zaměstnání. Tyto jim přinesly možnost setkat se s řadou odborných lektorů a inspirativních osobností z praxe.

Úplnou novinkou loňského ročníku byla Challenge Book, která nahradila dosavadní katalog vystavovatelů. Stejně jako původní katalog vystavovatelů obsahovala profily jednotlivých vystavujících firem a neziskových organizací. Oproti katalogu představila i další možnosti pracovního uplatnění ve firmách, které se veletrhu přímo neúčastnily. Hlavní novinka spočívala v rozšířeném nákladu na počet 5000 kusů a v distribuci během celého akademického roku na půdě všech pořadatelských vysokých škol.

A rok 2015? Využijte veletržního dne na maximum – máte zde nejen jedinečnou možnost oslovit svého vysněného zaměstnavatele, ale také se v rámci doprovodného programu naučit, jak to udělat co nejlépe a jak se dostat tam, kam toužíte. Vstup na veletrh i účast na přednáškách a workshopech je zdarma.

Nezapomeňte se zaregistrovat: <http://www.jobch.cz/cs/uchazec>

Všechny další důležité informace najdete na: <http://www.jobch.cz>

Ing. Iva Houbová

Mendelova univerzita v Brně

LES – příběhy stromů a lidí

Poznávací a zážitková výstava

Motto: ...vydejte se na cestu lesem za bájným stromem života a poznání z počátku věků, na napínavou a hravou pouť za dávnou duší lesa, která nás provází, aniž o ní víme. Příběhy stromů, lesníků a dalších obyvatel lesa vám budeme vyprávět v zákoutích a hnízdech, uprostřed kmene i ve víru letokruhů. Poznejte čas, skrytý v paměti dřeva, který nás všechny spojuje. Dívejte se na les jinak, uprostřed nadživotních stromových soch, poznejte sami sebe v zajištění zvuků a hry světél, zažijte LES v Praze v prostorách pod kůrou Národního zemědělského muzea na Letné.

Na pouti expozicí poznají návštěvníci lesní bytosti, zaposlouchají se do zvuků i hudby Vladimíra Václavka, světlušky je provedou labyrintem stromového kmene. „Vydají se na cestu za bájným stromem života a poznání z počátku věků. Čeká je napínavá a hravá pouť za dávnou duší lesa, která nás provází, aniž o ní víme. Jde o fantazijní zážitkovou hru, která vypráví příběhy lesa tak, jak je znají

lidé, kteří o ně pečují, tedy lesníci. Nově restaurované prostory muzea i ty, které na obnovu teprve čekají, poskytl této, velmi specifické, výstavě to nejlepší možné zázemí, ostatní je už na autorech a návštěvnících.“

Výstava se bude postupně rozšiřovat, je připraven i doprovodný program, například dílny, čtení o lese, divadla, kapely, přednášky...

Generálním partnerem unikátní zážitkové výstavy v Národním zemědělském muzeu v Praze na Letné je státní podnik Lesy České republiky. Neobvyklou zážitkovou a vzdělávací výstavu připravil umělecký mezinárodní tým spolku Mamapapa.

Výstavu v Národním zemědělském muzeu Praha (Kostelní 44, Praha 7 – Letná) můžete navštívit do konce letošního roku.

Říjen

October

má 31 dní

Počasí dle stoletého kalendáře: Začíná špatným počasím, dne 10. jinovatka, až do 17., pak následuje hezký letní den, dne 25. studeno, potom opět hezky, od 27. do 30. dosti studeno. Dne ubývá o 1 hodinu 47 minut. Délka dne je 11 hodin 36 minut až 9 hodin 49 minut.

Den Co a jak

1. Říjen — nové víno pijem.
2. Den Marie Orodovnice — první mrazíky.
3. Třetího října bouře a louže, třicátého sníh a rampouchy.
4. Svatý František zahání lidi do chýšek.
5. Na svatého Placida, slunce ohně nevydává.
6. Říjen — hrozen shoben.
7. Na svatého Marka, kdo má chleba, ať kouše jabka.
8. O svaté Brigitě bývá mlha na úsvitě.
9. Říjen nemá v oblibě ani kola, ani saně.
10. Po teplém září, zle se říjen tváří.
11. Říjnové nebe plné hvězd má rádo teplá kamna.
12. Ožralému sa musí aj Pán Bůh vyhnout.
13. Je-li mnoho vos a sršňů, přijde studená a dlouhá zima.
14. Na svatého Kalista, ucpi včelín dočista.
15. Svatá Terezie šedivá, louky svým vlasem zdobívá.
16. Svatý Havel do zelí zajel.
17. Kdo je k dílu, je aj k jídlu.
18. Na svatého Lukáše hojnost chleba i kaše.
19. Říjnové sluneční paprsky sypou cukr do vína.
20. Když Vendelín slzy roní, každou práci zajíc honí.
21. Svatá Uršula perličky rozsula, ráno vstala, posbírala, ani jednu nenechala.
22. Svatá Kordula větry pohnula.
23. Je-li říjen sněžný a studený, tuhé zimy jest to znamení.
24. Když jde říjen ke konci, zima jde k začátku a kožichy z půdy.
25. Spíš dostaneš od Valacha kobyly, než od Hanáka kobylinec.
26. Čím více se urodí červených bobulí, tím víc bude v zimě mrazu a sněhu.
27. Když dobře zalže, je to, jako by pravdu pověděl.
28. Šimona a Judy — zima leze z půdy.
29. U husí ščebody, u rob klebody.
30. Je-li svatý Havel teplý, bude svatý Marcel studený.
31. V roce, ve kterém je mnoho žaludů, má být studená zima s množstvím sněhu.

Zdroj: www.valasske-kralovstvi.cz

Neobhospodařované pozemky

Prostor pro invazní druhy rostlin, 34. díl

Pámelník bílý (*Symphoricarpos albus*)

Běžně pěstovaný keř s bílými bobulemi pochází ze západní části Severní Ameriky, kde roste od Aljašky po Kalifornii. Roste tam v různých rostlinných společenstvích, spíše v teplejších nebo suchých oblastech. Nejčastěji asi v lesích borovice těžké (*Pinus ponderosa*), douglasky tisolisté (*Pseudotsuga menziesii*) a jedle plstnatoplodé (*Abies lasiocarpa*), především na okrajích lesů a březích řek. Navíc v Severní Americe roste asi 13–17 dalších druhů pámelníků, jeden druh také v Číně.

Do Evropy pámelník bílý poprvé přivezl švédský botanik P. Kalm, který druh objevil v polovině 18. století. V 19. století se pámelník začal pěstovat jako okrasný keř, rozšířila se varieta *laevigata*, kterou přivezla výprava Lewise a Clarka od řeky Kolumbie. Keř se začal pěstovat v zahradách, parcích a na hřbitovech téměř v celé Evropě. Postupně zde zdomácněl, chybí zatím snad jen v oblasti Středozevního moře. Vyskytuje se obvykle kolem obcí, tvoří husté porosty, často s bezem černým nebo vrbou jívou. Nejraději roste na vlhkých, živinami bohatých půdách, na osluněných stanovištích. Pěstováním se druhotně rozšířil snad po celém světě.

Je to keř dosahující asi 2 m výšky, který má velmi bohatě větvené podzemní výběžky, díky kterým vytváří husté porosty. Jeho větve jsou tenké, se šedou borkou. Vejčité listy (1,5–8 cm x 1–5 cm) jsou celokrajné, ale někdy mohou být na některých větvích hluboce laločnaté. Jsou lysé, na líci tmavozelené, na rubu světlejší. Znak lysých větví a listů ukazuje na to, že se jedná o varietu *laevigata*. Husté květenství z drobných květů je obvykle na konci postranních větví. Bělavé až růžové květy mají zvonkovitou korunu, až 7 mm dlouhou a 5 mm v průměru. Cípy lemu jsou krátké a tyčinky nevyčnívají z ústí korunní trubky. Pámelník kvete dlouho, květy postupně vykvétají od června do srpna. Plod je kulovitá bobule až 15 mm velká. V malé zelené bobuli se během zrání postupně objeví v houbovité dužnině velké množství vzduchových bublin, proto při nárazu bobule „vybuchne“. Slupka bobule je bílá, podobný pámelník červenoplodý (*S. orbicularis*) ji má červenou až nafialovělou. Dost dlouho do zimy zůstávají plody nápadně bílé a nehnědnou. V bobuli jsou 2 semena.

Pámelník bílý je vysazován v parcích i podél komunikací, v živých plotech nebo na zakrytí nehezkých míst. Je nenáročný na půdu, snáší zastínění, dobře roste spíše v teplejších oblastech. U nás zplaňuje v údolích řek, na křovinatých stráních a v okolí obcí.

Roste rychle – jednoletý semenáč může být 15–30 cm vysoký, druhý rok až 80 cm. Je málo proměnlivý, snad jen ve velikosti a laločnatosti listů.

Pámelník mají v oblíbenosti včelaři, protože kvete dosti dlouho a navíc produkuje hodně nektaru. V Americe je pámelník požírán býložravci, bobule žerou ptáci a hlodavci. Indiáni používali bobule jako šampón, větve se jim hodily na šípy. Bobule jsou mírně jedovaté, jejich snědení obvykle vyvolá průjem nebo zvracení. Obsahují saponiny a malé množství alkaloidů. Proto se příliš nehodí na výsadbu u dětských hřišť.

Likvidace pámelníku je pracná, menší porosty je nejlepší vykopat i s kořeny. Nebo keře seříznout k zemi a ještě natřít řezné plochy herbicidem.

Štědřenec odvislý (*Laburnum anagyroides*)

Keř nebo menší strom, který se pro své žluté květy v dlouhých visících hroznech lidově jmenuje zlatý déšť. Později byl tentýž lidový název přenesen na zlatici, forsythii. Ale kvetoucí forsythie připomíná spíše tryskající fontánu než padající déšť.

Štědřenec je jihoevropský druh, který původně rostl jen v pohořích od Francie po Balkán. Poprvé byl popsán v roce 1787 německým botanikem F. C. Medikem, který byl členem Císařské akademie přírodních věd ve Vídni. Mohl se tedy seznámit s rostlinou z přírodního stanoviště i s pěstovanou. Pravděpodobně nejseverněji štědřenec původně rostl ještě v Maďarsku. Pěstuje se dávno po celé Evropě v několika kultivarech, lišících se zbarvením nebo velikostí listů, tvarem rostliny atd. Jako okrasný keř se pěstuje samozřejmě i u nás, pravděpodobně již velmi dávno. Běžně zplaňuje v okolí lidských sídel.

Dorůstá nejvýše kolem 10 m výšky, má převislé větve zelené, později hnědé. List na dlouhém řapíku (až 9 cm) se skládá ze tří oválných lístků až 9 cm dlouhých a 3,5 cm širokých. Květy jsou žluté, až 2 cm dlouhé. Převislé hrozny květů jsou poměrně řídké a až 25 cm dlouhé (příbuzný štědřenec alpský je může mít až

40 cm dlouhé). Kvete v květnu až červnu. Plody jsou lusky, ploché, až 8 cm dlouhé, přitiskle chlupaté, později lysé. Obsahují ledvinovité semena, tmavohnědá až černá.

Je to světlomilná rostlina, mrazuvzdorná, na půdu nenáročná. Pro svůj vzhled je oblíbená a mají ji rádi i včelaři pro produkci nektaru. Dříve se pevné dřevo štedřence využívalo na drobné řezbářské práce. V teplejších oblastech zplaňuje a samovolně se šíří, např. kolem Prahy. Vybírá si světlé lesy a jejich okraje, mýtiny, křovinaté lemy, často se uchytí na kamenitých půdách, snad častěji na vápnitých. Údaje o zplanělých rostlinách u nás jsou ze začátku 20. století.

Celá rostlina obsahuje jedovaté alkaloidy, nejvíce v semenech (až 2% cytisinu). Může způsobit až smrtelné otravy. Otrava se projevuje

už za půl hodiny zvracením a průjmem, obvykle jsou jedovatá semena vyzvrácena. Při větším množství požitých semen může dojít na halucinace a křeče, dokonce až na poruchy srdeční činnosti a následně smrt. Průběh otravy bývá velmi rychlý, u smrtelných případů se jedná i o jedinou hodinu. Proto je velmi nebezpečné vysazovat štedřence v okolí dětských hřišť, děti mohou zaměnit zelené nezralé lusky štedřence za hrášek nebo sníst i jiné části rostliny. Podle některých zdrojů může být pro dítě smrtelná dávka 2 semena nebo 5 květů. V případě, že dítě snědlo cokoliv ze štedřence, je nutné okamžitě vyvolat zvracení a přivolat pomoc.

Používání štedřence v lidovém léčitelství bylo vždy riskantní.

RNDr. Jana Möllerová, Praha ☼

Drobné historky o užitkových rostlinách i reálná současnost

Zelený hrášek

Hrách patří k dávno známým potravinám, už několik tisíc let se jedl jako luštěnina, dá se dobře skladovat a uchovávat. Vyráběla se z něj mouka (a přidávala do chleba), na jaře se z něj připravovala tzv. pučálka (naklíčený a opražený hrách, obvykle na Velikonoce).

Ten nejstarší hrách byl drobnozrnný a dával jen malé výnosy. Pěstovali ho Egypťané, Řekové, Římané i Vikingové. Vždy ho používali zralý. Jako nezralý zelený hrášek se objevil v potravní nabídce v 17. století v Nizozemí. Sladký a měkký už nebyl hodnocen jako luštěnina, ale jako zelenina. Holanďané proto začali šlechtit nejšladší odrůdy hrachu, vznikl ten tzv. cukrový.

Jako pamlsek se zelený hrášek dostal i na francouzský královský dvůr a prý si získal velkou oblibu krále Ludvíka XIV. (1638–1715). Mělo to být 18. ledna 1660, kdy pan Audiger (nebo Audiguier), stolník hraběnky de Soissons, přinesl na dvůr krále Ludvíka XIV. poprvé zelený hrášek v luscích, dovezený z Itálie, z Janova. Hrášek byl vyloupán a naservírován králi, královně a kardinálovi Mazarinovi tzv. á la française, tj. spolu s ostatními chody současně. Hrášek se dostal do módy, která se prý změnila přímo ve vášň. Známa komentátorka událostí na francouzském dvoře, markýza de Sévigné (1626–1696) to popsala: nedočkavost jíst hrášek, radost z jedení hrášku, veselí z dalšího jedení hrášku. Obliba hrášku vydržela dlouho, i známá markýza de Pompadour (1721–1764) hostila svého přítele, krále Ludvíka XV. (1710–1774) hráškem skoupeným ze všech pařížských tržnic.

A přeskočme do současnosti. Jak je to s oblibou hrachu v České republice? Podle „Zelené zprávy“ za rok 2014 výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dpočtu domácností) v roce 2014 meziročně vzrostla o 6,3 % na 13,4 tis. ha, druhý největší podíl zaujímal hrách (10 %).

Celková produkce zeleniny (včetně dpočtu domácností) v roce 2014 byla 294,2 tis. t, tj. meziroční zvýšení o 23 %. Vyšší sklizeň (na 2. místě) byla dosažena u hrachu (+45 % na 6 319 t), hektarové výnosy (včetně dpočtu domácností) se meziročně výrazně zvýšily u hrachu (o 52 % na 4,81 t/ha).

Chřest

Pěstování chřestu patří k těm nejnáročnějším. Ovšem chřest se jedl i dříve, nasbíraný ve volné přírodě. Nevypadal samozřejmě jako ten pěstovaný, stonky planého chřestu jsou tlusté jen pár milimetrů. Vždyť mladé plané stonky chřestu se dodnes sbírají např. v Itálii. Nejen chřest lékařský *Asparagus officinalis*, ale i druh *A. acutifolius*. Roste-li vám chřest na zahrádce pro okrasu, na jaře můžete jeho stonky jíst, i když nemají velikost a křehkost toho šlechtěného a pěstovaného ve tmě. I ve volné přírodě můžeme u nás chřest lékařský najít zplanělý, v teplých oblastech na travnatých stráních.

Pěstování chřestu má i u nás starou tradici, je však velmi pracné a tak patřil vždy k vzácným lahůdkám. Po pádu římské civilizace se proto na jeho pěstování zapomenulo, ale ve středověku se

vrátila jeho obliba. Začal se pěstovat na více místech např. v Německu. Ovšem největší vliv na jeho propagaci měl francouzský král Ludvík XIV., který si potrpěl na výbornou kuchyni (prostě byl mlsný). Nechal založit chřestové zahrady a na jeho tabuli byl chřest vyhlášenou lahůdkou. Na oblibu chřestu měla pravděpodobně vliv i představa, že je to afrodisiakum. Představa se vztahovala, ostatně jako v mnoha jiných případech, na tvar chřestového stonku.

A jak si vede chřest u nás? Podle pěstitelů z Hostína na Mělnicku byl a je Český chřest ve světě vždy pojmem a známkou té nejvyšší kvality. Chřest vyžaduje pro ideální kvalitu velmi specifické, lehké písčité půdy. Těch na světě není příliš mnoho a jedny z nich se nachází na Mělnicku a v kombinaci s ideálním klimatem (ani kontinentálním, ani suchým) dávají našemu chřestu tolik vyzdvihovanou kvalitu, většina produkce putuje do Holandska a Německa, které patří mezi největší světové konzumenty.

Sója v Evropě poprvé

Sója se do Evropy poprvé dostala začátkem 18. století. Zřejmě poprvé se s ní setkal německý lékař a přírodovědec Engelbert Kämpfer (1651–1716) v letech 1692–93 v Japonsku. Při svých cestách navštívil Rusko, Persii (Irán), Indii a jihovýchodní Asii (1683–93). Po návratu napsal dvě knihy o Japonsku – *Amoenitarum Exoticarum* (vyšla 1712) s částí věnovanou místním rostlinám (např. poprvé popsal jinan dvoulaločný a semena dovezl do Utrechtu). V knize jsou i první informace o akupunktuře a moxování (nahřívání akupunkturních bodů zapáleným pelyňkem). Druhá kniha *History of Japan* je důležitý zdroj informací o Japonsku a vyšla posmrtně v Anglii v roce 1727, protože dědictví po Kämpferovi zakoupil britský sběratel, knihu nechal přeložit do angličtiny a vydal.

Podle historických zápisů se sója objevila v roce 1737 v Holandsku v botanické zahradě, v roce 1739 ve Francii, mnohem později ve Vídni. V roce 1765 byla dovezena do USA. Ale v Evropě nezbudila žádný velký zájem. Až v roce 1873 se vídeňský profesor Friedrich Haberlandt (1826–1878) pocházející z Bratislavy (Přesburg) se začal o sóju zajímat a zavedl její pěstování v západní a střední Evropě. Začal se semeny 19 kultivarů sóji, získanými při Vídeňské světové výstavě a od roku 1876 začal publikovat v časopisech výsledky pokusů s jejím pěstováním. V roce 1878 ve Vídni vydal svou práci *Die Sojabohne*.

V současnosti zůstává právě sója dlouhodobě světově nejvýznamnější olejninou, které se v roce 2014 skládilo

315,5 mil. t a podílí se tak 59,2 % na globální produkci olejnin.

Olejninou jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, u sóji je to Argentina, Brazílie, Paraguay a Bolívie.

V České republice bylo z pěstebních ploch sóji (7,2 tis. ha) v marketingovém roce 2014/15 sklizeny 16,5 tis. t sójových bobů, odhadovaný objem dovozu činí 35,0 tis. t, vývozu pak 5,5 tis. t (zdroj: „Zelená zpráva“ za rok 2014).

Jahody

V Evropě roste několik druhů planých jahod. Jsou to jahodník obecný *Fragaria vesca*, jahodník trávence *F. viridis* a jahodník truskavec *F. moschata*. Od středověku byly jahody pěstovány především v klášterech. Nejčastěji se pěstoval druh *F. vesca*, který má odrůdy s červenými nebo bílými jahodami. Vždy byly drobné, ale o to více voněly a měly výraznou chuť. Samozřejmě byl zájem získat jahody s většími plody. Díky tomu se objevovaly pokusy o jejich vyšlechtění.

Nejdříve se do Evropy, do francouzských botanických zahrad, dostal severoamerický jahodník viržinský *Fragaria virginiana*, který je pravděpodobně hybridního původu. Nemá jahody větší než 1 cm v průměru. Tento jahodník přivezl koncem 16. století námořní kapitán, cestovatel a objevitel Jacques Cartier (1491–1557) z Kanady. V roce 1714 přivezl z města Concepción v Chile námořní důstojník Amédée-François Frézier (1682–1773) jahodník chilský *Fragaria chiloensis*, jihoamerickou kulturní rostlinu. Byl to už šlechtěný jahodník s většími jahodami, asi 1–1,5 cm velkými. Přivezl celkem 5 sazeniček, ale bohužel přivezené rostliny měly pouze samčí květy a nikdy nenesly plody. To se u jahodníků stává, že květ sice vypadá oboupohlavný, ale funkčně je jen jednopohlavný. Pravděpodobně kolem roku 1750 byl vyšlechtěn jahodník zahradní *Fragaria x ananassa*. Hlavní zásluha se připisuje zahradníkovi krále Ludvíka XV., Antoinovi Duchesnemu. Nicolas Antoine Duchesne (1747–1827) se některé zahradnické postupy naučil v Anglii (kde se pěstoval především jahodník viržinský), ale pracoval především v zahradách ve Versailles a u Malého Trianonu. Celý život se věnoval jahodám a jahodníkům a vytvořil velkou sbírku. Pouze za Francouzské revoluce učil přírodopis. Právě on zjistil, že jahodníky mohou být i jednopohlavné. Anglické pokusy se šlechtěním jahod byly limitovány tím, že jahodník chilský nesnášel anglické klima, přesto i tam byly získány zajímavé kříženci.

Ve 20. století se šlechtění jahod soustředilo na rezistenci proti chorobám.

JM ✨

Výstavy a veletrhy

listopad 2015

SIAMAP

Mezinárodní výstava zemědělství, zemědělské techniky a rybářství

28. 10. – 1. 11. 2015

Tunis, Tunisko

INDAGRA

20. mezinárodní výstava zemědělství a potravinářství včetně strojů a zařízení

28. 10. – 1. 11. 2015

Bukurešť, Rumunsko

HOBBY PODZIM

17. ročník, podzimní trhy

29. 10. – 1. 11. 2015

Výstaviště České Budějovice

ISS GUT!

Veletrh pro odvětví pohostinství, řeznictví a pekařství

1.–3. 11. 2015

Lipsko, Německo

GAUDEAMUS

Evropský veletrh pomaturitního a celoživotního vzdělávání

3.–6. 11. 2015

Výstaviště Brno

WORLD FOOD

18. ročník, mezinárodní potravinářská výstava

4.–6. 11. 2015

Almaty, Kazachstán

ALLES FÜR DEN GAST HERBST

Mezinárodní odborný veletrh gastronomie a hotelnictví

7.–11. 11. 2015

Salcburk, Rakousko

AGRITECHNICA

Mezinárodní veletrh zemědělské techniky

8.–14. 11. 2015

Hannover, Německo

AQUA 2015

Mezinárodní odborný veletrh v oblasti vodního hospodářství

10.–13. 11. 2015

Kyjev, Ukrajina

INTERLIBER

Mezinárodní veletrh knih a učebních pomůcek

10.–15. 11. 2015

Záhřeb, Chorvatsko

AgriTek

Mezinárodní zemědělská výstava

11.–13. 11. 2015

Shymkent, Kazachstán

INTERPÄDAGOGICA

Odborný veletrh učebních pomůcek, vybavení škol, celoživotní studium

12.–14. 11. 2015

Vídeň, Rakousko

Gastrofest

Mezinárodní gastronomický festival

12.–14. 11. 2015

Výstaviště České Budějovice

Pivní a vinné slavnosti

3. ročník veletrhu pivovarů a vinařství

13.–15. 11. 2015

Výstaviště Lysá nad Labem

BIOCULTURA

Veletrh ekologických produktů a zodpovědné spotřeby

13.–16. 11. 2015

Madrid, Španělsko

FAUNA TRHY

Chovatelská a pěstitelská burza

15. 11. 2015

Výstaviště Černá louka, Ostrava

SIBERIAN AGRICULTURAL FORUM

Zemědělská výstava

18.–20. 11. 2015

Krasnojarsk, Rusko

Agro+Tech Expo

Mezinárodní zemědělská a potravinářská výstava

18.–20. 11. 2015

Tbilisi, Gruzie

STREDOŠKOLÁK

17. ročník mezinárodní výstavy středních škol

19.–20. 11. 2015

Výstaviště Expo Center, Trenčín

JOB FORUM

7. ročník mezinárodního veletrhu pracovních příležitostí a vzdělávání

19.–20. 11. 2015

Výstaviště Expo Center, Trenčín

VELETRH STŘEDNÍCH ŠKOL A DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

XXI. veletrh středních škol

20.–21. 11. 2015

Výstaviště Brno

CHOVATEL 2015

Celostátní výstava drobného zvířectva

20.–22. 11. 2015

Výstaviště Lysá nad Labem

CROPTEC

Výstava techniky pro rostlinnou produkci

24.–25. 11. 2015

Peterborough, Velká Británie

SITEVI

Mezinárodní vinařský a sadařský veletrh

24.–26. 11. 2015

Montpellier, Francie

ISRAFOOD 2015

Mezinárodní potravinářský veletrh

24.–26. 11. 2015

Tel Aviv, Izrael

JugAgro

Mezinárodní výstava zemědělství, potravinářství a balení

24.–27. 11. 2015

Krasnodar, Rusko

UZAGROEXPO

Mezinárodní zemědělská výstava

25.–27. 11. 2015

Taškent, Uzbekistán

ANIMAL ANTALYA

Mezinárodní veletrh technologií a systémů pro intenzivní živočišnou výrobu

25.–28. 11. 2015

Antalya, Turecko

AUSTRO AGRAR

Mezinárodní zemědělská a lesnická výstava

25.–28. 11. 2015

Tulln, Rakousko

VINUM LAUGARICIO 2015

11. ročník mezinárodní výstavy vína, vody a destilátů

26.–27. 11. 2015

Výstaviště Expo Center, Trenčín

AGROTEKNIKK

Mezinárodní veletrh zemědělské a lesnické techniky

26.–28. 11. 2015

Oslo/Lillestrøm, Norsko

ČESKO-SLOVENSKÝ RYBÁŘ

Kontraktně prodejní veletrh rybářských potřeb a všeho, co k rybolovu patří

26.–29. 11. 2015

Výstaviště Flora Olomouc

ŘEMESLNÉ TRHY

28. 11. 2015

Výstaviště Černá louka, Ostrava

PREZentační výstava středních škol

28. 11. 2015

Výstaviště České Budějovice

DVE MEDZINÁRODNÉ VÝSTAVY PSOV

28.–29. 11. 2015

Agrokomplex Nitra

Zdroj: <http://www.zetis.cz>

<http://www.agrokomplex.sk>

<http://www.euroexpo.cz>

<http://www.veletrhyavystavy.cz>

**17.10.2015
10–16 HOD.**

Národní zemědělské muzeum Praha
vás zve
na

MYSLIVECKÉ SLAVNOSTI

LOVECKÉ TROUBENÍ
VÁBĚNÍ JELENŮ
MYSLIVECKÁ KYNOLOGIE
LASEROVÁ STŘELNICE
MYSLIVECKÁ PEDAGOGIKA
„CO NOSÍ ZVĚŘ NA HLAVĚ“
PŘEDNÁŠKA: „AFRICKÉ CESTY DR. ADOLFA SCHWARZENBERGA“
DUDÁCKÁ MUZIKA „BEDRNÍK“
PRODEJ ZVĚŘINOVÝCH SPECIALIT
STÁNKOVÝ PRODEJ LOVECKÝCH A LESNICKÝCH POTŘEB
A DALŠÍ

Akce se koná pod záštitou ministra zemědělství Mariana Jurečky,
starosty Městské části Praha 7 Jana Čížinského,
s podporou ministerstva zemědělství a státního podniku Lesy ČR.

VSTUPNÉ 50 A 30 Kč

NZM Praha, Kostelní 44, 170 00 Praha 7
www.nzm.cz

Střední zemědělská škola a Střední odborná škola Poděbrady, příspěvková organizace

Vás srdečně zve na slavnostní ukončení projektu:

„ŠKOLNÍ EKOLOGICKÁ ZAHRADA – ŽIVÁ LABORATOŘ“

Dne: 14. 10. 2015 v 9:00

**Místo konání: SZeŠ a SOŠ Poděbrady, p. o.,
Boučkova 355, 290 01 Poděbrady**

Kontakt: Ing. Milena Kavková, ☎ 736 776 738

*Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií v rámci
Regionálního operačního programu Střední Čechy*

ROP
STŘEDNÍ
ČECHY

INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI
SPOLUFINANCOVÁNO EVROPSKOU
UNIÍ Z EVROPSKÉHO FONDU PRO
REGIONÁLNÍ ROZVOJ

**Program slavnostního otevření Školní ekologické zahrady SZeŠ a SOŠ Poděbrady
ve dnech 14. a 16.–18. října 2015**

DEN ZVÍŘAT

Středa, 14. 10. 2015 (8:00–12:00) – stanoviště na školní zahradě a v multimediální laboratoři pro žáky základních škol (nutná registrace předem, Ing. Michaela Znamínková, tel. 732521226, michaela.znaminkova@seznam.cz)

Komentované prohlídky školy a zahrady pro veřejnost v časech: 9:30, 10:30, 11:30, 14:00, 15:00

Pátek, 16. 10. 2015 (8:00–12:00) – oslava dne zvířat, stanoviště pro žáky základních škol ve školní ekologické zahradě s mechanizací a výstavou drobných hospodářských zvířat, vhodné pro žáky 8. a 9. tříd (nutná registrace předem, Ing. Jan Krebs tel. 728240348)

Výstava drobného zvířectva ve spolupráci s Českým svazem chovatelů, ZO Poděbrady I (9:00–16:00)

Komentované prohlídky školy a zahrady pro veřejnost: 10:30, 16:00

Sobota, 17. 10. 2015 (8:00–17:00) – výstava drobného zvířectva ve spolupráci s Českým svazem chovatelů, ZO Poděbrady I

Komentované prohlídky školy a zahrady pro veřejnost: 10:30, 13:00, 16:00

Neděle, 18. 10. 2015 (8:00–12:00) – výstava drobného zvířectva ve spolupráci s Českým svazem chovatelů, ZO Poděbrady I

(Podrobnější informace o vlastním projektu a Střední zemědělské škole a Střední odborné škole Poděbrady přineseme v následujícím čísle.)

Uplyne 155 let od narození

P. Alois Slovák O.S.A.

Teolog a ovocnář motivovaný J. G. Mendelem

Listujeme-li dějinami našeho zahradnického školství, nelze přehlédnout ani osobnost P. Aloise Slováka O.S.A. Jeho jméno je však známo především z teologického působení v řádu augustiniánů. Málo se ví, že značně obsáhl i další oblasti lidské činnosti, zejména pak ovocnictví a pedagogiku.

Narodil se 25. 11. 1860 v Boskovicích rodičům, kteří měli kožešnickou firmu, a byl pokřtěn jménem Josef František. Základní vzdělání získal ve svém rodišti. Poté, r. 1871, se začal vzdělávat na c. k. Slovanském gymnáziu v Brně. Zde mu byli učiteli významní lidé tehdejší doby jako např. Antonín Vašek, spisovatel a otec Petra Bezruče nebo Vladimír Šťastný, básník a redaktor časopisu Obzor. Odmaturoval tu s vyznamenáním.

Odtud ho životní cesta jako šestnáctiletého zejména vlivem jeho staršího bratra Aloise (kněz, gymnaziální profesor, vychovatel, český vlastenecký kazatel v kostele U Jezuitů v Brně a též zakladatel Mohyly míru u Slavkova a říšský poslanec za město Brno) zavedla na studium teologie. Dne 18. 7. 1876 byl přijat opatem augustiniánského kláštera v Brně J. G. Mendelem jako novic do řádu augustiniánů a dostal jméno Alois. Osobnost tohoto významného velíkána byla pro A. Slováka velkým vzorem a ovlivňovala ho po celý život.

S vynikajícím prospěchem vystudoval teologii a 8. 12. 1881 složil do rukou opata J. G. Mendela profesní doživotní slib, dále se věnoval studiu teologie a práci v řádu. Stal se konsistorním radou a od r. 1883 byl opět J. G. Mendelem jmenován farářem pro brněnské městské části Bohunice a Starý Lískovec. V nově postavené bohunické kapli sloužil mše svaté a v r. 1893 u příležitosti 500. Výročí mučednické smrti sv. Jana Nepomuckého se zasloužil svým podílem ke zbudování farního kostela sv. Jana Nepomuckého ve Starém Lískovci dostavěného r. 1926.

Předmětem jeho zájmů, které měly široké spektrum, se stala i historie. V této oblasti se soustředil zejména na památkové budovy v okolí brněnského augustiniánského kláštera a napsal o nich i několik studií. Nejvýznamnější je publikace o domu „U modrého lva“, která vyšla r. 1899, a v níž popsal zdejší dění za období let 1243–1898. Práce je o to cennější, že objekt umístěný na křižovatce ulice Křížová a Hybešova byl v 2. pol. 20. století zbourán. V nově vystavěné budově je nyní pobočka České spořitelny, kterou zdobí díky jménu A. Slováka mozaika modrého lva.

Avšak z mimoprofesionálních oborů ho nejvíce zajímalo ovocnictví, k němuž byl motivován významnou činností svého představeného opata J. G. Mendela. Se zaujetím sledoval jeho poznatky v oboru genetiky a naslouchal jím vedené přednášky o štěpování, o odrůdách ovocných stromů a o způsobu jejich pěstování. V tomto oboru získal A. Slovák značné vědomosti a zařadil se v něm k předním odborníkům.

Když vznikl r. 1901 péčí Zemského ovocnického spolku moravského Pomologický ústav v Brně-Bohunicích jako základ budoucí zahradnické školy, stal se zdejší učitelem. Na škole vyučoval několika předmětům. Především to bylo náboženství a mravouka, která obsahovala v dnešním pojetí občanskou nauku a dějepis.

Podílel se tu rovněž na výuce ovocnictví. Velkou měrou pomáhal při zakládání ovocné části školního hospodářství a prosazoval pěstování klimaticky vhodných výnosných odrůd. Jeho vliv a podpora studentů v ovocnickém oboru byla značná. Předával jim nejen teoretické a praktické poznatky, ale vštěpoval jim také plnou šíři myšlenek a výsledků zkoumání J. G. Mendela na poli genetiky a zdůrazňoval, že vědecký svět udělal chybu, když zejména v letech 1854–1865 opatovy práce zneuznával. Vedl v oboru ovocnictví i praktická cvičení nejen na školních pozemcích v Bohunicích, ale také v meruňkových sadech bývalé Starobrněnské besedy, na zahradách stavitele Kočího v Ivančicích a na vinohradech Židlochovicích, aby frekvenci více poznali zahradnickou praxi.

V bohunické škole však působil pro vážné onemocnění jen krátce, pouze do roku 1905. Zanedlouho, 24. 2. 1906, zemřel. Je pochován v augustiánské hrobce na Ústředním hřbitově v Brně po boku svého opata J. G. Mendela a dalších augustiniánů. Byl uznávanou osobností. Stojí za zmínku, že je po něm pojmenována i jedna z brněnských ulic a stal se i čestným občanem tehdejší samostatné obce Bohunice.

Ing. Jiří Ptáček

Střední zahradnická škola Rajhrad

Koncem minulého roku – 28. prosince 2014 – uplynulo 90 let od ustavující schůze Československé akademie zemědělské. Je to významné výročí – mimo jiné – i impuls k zamyšlení nad vývojem vzdělanosti našeho zemědělce, nad vývojem vzdělanosti venkova vůbec. Především tímto směrem byla vedena redakce Zemědělské školy, když toto téma zařadila do svého edičního programu.

Z cesty k vrcholné vědecké zemědělské instituci u nás VIII. část

Seriál uveřejňujeme od počátku roku 2015, tj. od čísla 5 (včetně) 77. ročníku. Dosavadní díly byly věnovány období, kdy naše zemědělství jen nesměle opouštělo po staletí neměnné tradice, i když nescházely náměty k výraznějšímu pokroku – především díky pražské Vlastenecko-hospodářské společnosti a brněnské Moravsko-slezské hospodářské společnosti. Víc v podmínkách poddanství bylo těžko dosažitelné, a to jak „na panském, tak selském“. Následné díly se snaží přiblížit alespoň ty hlavní milníky, které lemují další směr vývoje našeho zemědělství: do stádia, kdy „už pociťovalo potřebu ústřední vědecké instituce zemědělské, podporující badatelskou práci a využití vědeckých objevů v praxi“ (E. Reich, 1924).

„Ten národ, který nejlépe si osvojí vědomosti a hluboké porozumění silám přírodním bude stát v čele pokroku a bude nejmocnější“. Naopak „národ, jenž zůstává v nevědomosti, bude vždy v područí a vykořisťován od jiných k účelům sobeckým“. To jsou myšlenky, s nimiž počátkem čtyřicátých let devatenáctého století vstupuje třicetiletý Antonín Emanuel Komers na půdě Vlastenecko-hospodářské společnosti do závažného jednání o nezbytnosti odborného vzdělání zemědělce.

Ze života Antonína Emanuela Komerse

Antonín Emanuel Komers (1814–1893) pocházel z tehdy nevelkého města Humpolce (v roce 1850 vykazuje 4589 obyvatel), ze staré měšťanské, ale v „jeho“ době již značně zchudlé rodiny. Základní vzdělání nabyl ve svém rodišti. V letech 1824–1830 pak absolvoval tehdy ještě šestitřídní gymnázium v Jihlavě. Na další studium nebylo! Nezbyvalo mu, než budovat existenci na „vlastní účet“.

Začíná v rodném kraji, praktikuje na panství lipnickém a stockém. Po dvou letech (1832) nastupuje jako hospodářský příručí na thunovské panství v Děčíně nad Labem, v jehož čele stojí vzdělaný a podnikavý hrabě **František Antonín Thun Hohenstein** (1786–1873). Přímé správy svého dědictví se ujímá v roce 1808 – a ovliv-

něn vývojem v některých západních agrárně vyspělejších zemích – se zemědělství stává středem jeho zájmu, zatímco lesy odsunuje – dočasně – na místo druhé. Tomuto programu také přizpůsobuje výběr odborného personálu.

Komers záhy podal důkazy o svých schopnostech i důvěryhodnosti! Majitel panství na to reagoval tak, že mu na své náklady zařídil, tak jako před tím už několika dalším, doplnění odborného vzdělání. V tomto případě to bylo studium na tehdy proslavené zemědělské akademii v Hohenheimu u Stuttgartu, založené roku 1818.

Dvaadvacetiletý Komers do Württemberska odjel v říjnu 1836. Měl k dispozici prostředky na studium, ale i prostředky na cesty za poznáním v období školních prázdnin a svátků. Za dva roky se vrací se skvělým absolutoriem. Profesori – z nichž nejeden patřil mezi mezinárodně uznávané autority – ho měli za svého nejlepšího žáka, za „ozdobu“ ústavu. S odstupem času (1860) to potvrzuje i K. M. Lamb: „S hrdostí pohlíženo před lety na Vás, jak jste v metropoli učilišť hospodářských, jak jste v pověstném Hohenheimu slavně osvědčil schopnost, snahu a přičinlivost Čechů, překonav svými skvělými vědomostmi četné soupeřnictví ze sousedních zemí...“

Po návratu začíná jeho strmá profesní kariéra. Hned v příštím roce je pověřen správou dvora Slavětín u Loun, při současném plnění funkce tajemníka nejstaršího syna majitele děčínského panství – Františka. Rok na to je jmenován hospodářským ředitelem peruckého statku a od 1. dubna 1844 se stává centrálním ředitelem všech panství hraběte Thuna, což reprezentovalo kolem 21 000 ha a 28 000 poddaných.

Vedle zemědělství monarchie, dostává možnost poznat zemědělství jiných zemí: Anglie, Holandska, Skotska, Belgie, Francie. Znal jazyky (ovládal jich, údajně, pět), měl možnost sledovat zahraniční odbornou i vědeckou literaturu (zámecká knihovna byla na svou dobu mimořádně bohatá – čítala na 60 000 svazků), navazuje písemné i osobní kontakty s předními odborníky monarchie i mimo ni.

Okruh jeho pracovních povinností i zájmů se velmi rychle rozšiřuje. Hospodářské výsledky záhy vzbuzují zájem majitelů řady panství o různé formy spolupráce. Významné postavení zaujímá ve Vlastenecko-hospodářské společnosti, i v jiných organizacích. Poměrně rychle se stává autoritou v cukrovarství, řepářství, lihovarnictví, z čehož opět plynou různé funkce. K tomu všemu si uvědomuje naléhavou potřebu práce v oblasti školské, osvětové, spolkové, ale také práce badatelské, literární... Hodně toho vykonal, hodně toho se už stihnout nedalo!

Po 42 letech služby u Thunů, z toho 30 let ve funkci centrálního ředitele, odchází v roce 1874 na odpočinek a postupně také rezignuje na většinu svých funkcí. (Funkci „vrchního ředitele Zemského vyššího hospodářského ústavu v Libverdě“ skládá mezi posledními). K tomuto rozhodnutí ho vede zhoršení zdravotního stavu i určité vážnější nezdary ve vlastním podnikání (v období známé všeobecné těžké hospodářské krize v sedmdesátých letech 19. století). V roce 1885, po dalším zhoršení zdraví, se uchyluje zcela do soukromí. Stěhuje se k jedné ze svých neteří do Jihlavy a zde také 18. prosince 1893 umírá.

„Nebyl lhostejný k pokrokům a požadavkům národnosti české“

Ačkoliv A. E. Komers žil a pracoval převážně v německém prostředí, „nebyl lhostejný k pokrokům a požadavkům národnosti české, jejímž synem býti se cítil“ konstatuje (1909) nám už známý druhý z bratrů Lamblů, PhDr. Jan Baptista (1826–1909), Komersův současník, spolupracovník, v některých odborných otázkách také „soupeř“, ale hlavně po více jak čtyřicet let neúnavný pokračovatel v jeho úsilí o zvelebení zemědělství a zemědělce. Na řadě příkladů z oblasti literární ukazuje, jak Komers, ačkoliv psal větším dílem německy, vždy „dbal o to, by mnohé z jeho spisů došly českého překladu silami dovednými, jež uměl si vybrati z mladého úřednictva hraběte Thuna“.

O svém národnostním cítění Komers nemluvil ani nepsal, pokud se ale naskytla příležitost, jednal. Kupříkladu když ho rodné město 17. ledna 1849, po abdikaci Karla Havlíčka Borovského, zvolilo poslancem říšského sněmu, považoval to za poctu a volbu přijal – ačkoliv neměl v úmyslu se někdy politické činnosti věnovat. V této souvislosti, 20. ledna 1849, píše K. H. Borovskému. „Právě

mi došla soukromá zpráva, že jsem byl v humpoleckém okresu zvolen na sněm. Chtěje se v brzkou na cestu vydati, záleží mi na tom, abych Vás v Praze neminul, neboť se tam zdržím jeden den. Prosím, račte mi dát jen kratičkou zprávu, kde Vás dopoledne a kde odpoledne zastihnu. Rád bych s Vámi pohovořil o důležitých věcech. Že se co Váš nástupce (ačkoliv bez Vaší výtečné schopnosti) – též k naší straně připojím, co udatný federalista, Čech tělem i duší a jako takový vlast a národ milující – není zapotřebí dnes vykládat“ (Zemědělství buditelé, 1937, s. 156).

Za svými voliči se také vypravil. „Zálesí – humpolecký zpravodaj“ (ročník 1994, 2. měsíc, str. 6–7, šifra - R-) o tom píše: „Dne 4. února 1849 přijel A. E. Komers do Humpolce, aby představil se svým voličům jako poslanec a poděkoval jim za volbu. Každý pak přál si slyšet jeho politické vyznání. Národní garda tenkrát opět vyrukovala s hudbou, aby doprovodila poslance do kostela, odkudž pak bral se průvod do městské radnice. Tam Komers v nelíčených, ale velmi pohnutlivých slovech složil své politické vyznání a dal v něm patrně najevo, že je nejen rázný a svobodomyšlný vlastenec, nýbrž i spravedlivý a nestranný muž a upřímný krajan a že se není co báti, aby důvěru Humpolce a národa z nějakých důvodů zklamal. Po ukončení řeči jeho, doprovázené souhlasem, vystoupil mladý měšťan a soukeník Jakub Hruška a poděkoval poslanci jménem všech voličů a města za přátelskou návštěvu a vyslovil mu plnou důvěru, jakož i očekávání, že ústavodárný sněm splní všechny naděje národa... Druhého dne odjel Komers do Kroměříže, kde sněm zasedal.“

Za povšimnutí stojí i zajímavý doklad, na který ve Vědeckých pracích Zemědělského muzea (10, 1971, 37–61) poukazuje Pšeničková J. Český pedagog a perucký farář František Daneš píše Komersovi (dopis není sice datován, autorka ho zřejmě právem řadí do padesátých let 19. století.), v němž v souvislosti se založením první rolnické školy v Děčíně-Libverdě píše: „Pro mne to

A. E. Komers byl vrchním ředitelem libverďské školy plných 35 let (1850–1885)

má do sebe něco zajímavého, že Čech první německé hospodářské školy jest křisitelem a že i českým chůvám svěřeno jest toto novorozenátko...”

Přehlédnout nelze ani to, že v Libverdě dostávalo příležitost ke vzdělání mnoho českých zájemců. Například z 96 žáků ve školních letech 1859/60 až 1862/63 se k české národnosti hlásilo 54 žáků a k německé 42. V čítárně bylo k dispozici několik českých odborných časopisů, od 1. února 1861 se zde také některé předměty přednášely česky... (Blíže Pšeničková, 1971).

Pro Komerse bylo vlastenectví spojeno také s výraznou podporou rodného města. Tak třeba v říjnu roku 1848 uveřejnily Havlíčkovy Národní noviny zprávu, že humpolecká Národní garda pořádá sbírky na pořízení nového praporu, ježto dosavadní se jí zdál již nevhodný. Za tím účelem pořádala ve městě peněžní sbírku a žádala humpoleckého rodáka Antonína Komersa „o kmotrovství při svěcení“. Ten nabízené kmotrovství nejen přijal, ale sám Národní gardě „skvostný prapor v ceně 300 zlatých“ věnoval.

Mezi nejštědřejší dárce se řadil také v případě stavby humpolecké nové školy, nemocnice, chudobince... Díky jeho finanční podpoře mohla rovněž v roce 1863 vyjít první knížka o Humpolci „Paměti města Humpolec“. V roce 1889, čtyři roky před svou smrtí, částkou 4 000 zlatých založil nadaci určenou chudým městu. Ve stejné výši 4 000 zl. založil další nadaci ve prospěch nadaných chudých humpoleckých studentů (byla vyplácena až do roku 1918).

Antonín Emanuel Komers v centru úsilí o odborné vzdělání zemědělce

Odborné zemědělské vzdělání se na půdě Vlastenecko-hospodářské společnosti v Praze stalo opět aktuálním tématem počátkem čtyřicátých let 19. století. Tentokrát se ovšem nejednalo o vzdělání „vyšších tříd“. Svými hlasy „do diskuse“ nejčastěji přispívají: Karel rytíř von Dombrowsky, Karel rytíř Weidenheim, guberniální rada rytíř von Peche, Dr. Osborne, hospodářský rada Patzelt a hospodářský rada Komers.

Ve směsi nejrůznějších úvah a námětů zaujal od samého začátku Antonín Emanuel Komers. To nebyla náhoda! Znal dobře zemědělství i venkov, poznal na vlastní kůži cestu neurozeného ke kvalitnímu odbornému vzdělání, poznal osobně „i z popisu“ řadu evropských zemědělských škol, poznal na vlastní oči také mnohé z evropského zemědělství, měl k dispozici i bohatou odbornou knihovnu... Podstatným přínosem v tomto směru byly pro něho nepochybně i vzpomínané již jeho kontakty s „Peruci“ – ty dlouhodobě s pedagogickým nadšencem Danešem, ale i ty chvilkové s občasnými návštěvníky tohoto pozoruhodného duchovního cen-

tra regionu! Podstatným zdrojem se postupně staly i jeho osobní kontakty s řadou dalších významných soudobých osobností – například v rámci společného Komitétu Přírodovědeckého sboru a Vlastenecko-hospodářské společnosti (viz dále).

Zdá se ovšem, že „Děčín“ (sám hrabě Thun Hohenstein, nebo snad ještě někdo jiný?) měl dobrý přehled o aktuálním stavu i vývoji zemědělského vzdělávání v Evropě. Zřejmě znal nejen onu slavnou a již čtvrt století působící školu v Hohenheimu! Pšeničková J. (1977) uvádí třeba, že „v letech 1811–1835 v Děčíně působil jako hospodářský ředitel Wilhelm Kropf, jemuž hrabě Thun umožnil absolvovat zemědělskou soukromou školu **Filipa Emanuela Fellenberga v Hofwylu**, kde se vyučovalo podle principů **Pestalozziho**.“

Pozoruhodná zpráva! Hofwyl představuje nezanedbatelný kus nejstarší historie evropského zemědělského vzdělávání. Potvrzuje to řada autorů, mimo jiné podrobně také Ing. Dr. Josef Kopečný (*1882–?), profesor Vyšší zemské hospodářské školy v Roudnici nad Labem a od roku 1919 plných dvacet let ředitel Vyšší hospodářské školy v Táboře. „Dle školy Hofwylské zřizovaly se podobné školy po celých Švýcarech, dále pak zvláště v Německu, Holandsku, Anglii a Francii. Zde např. v letech 1841–1845 vzniklo dle vzoru Hofwylského 15 takových škol zvaných rolnickými koloniemi (blíže Věstník ČSAZ, III, čís. 5, květen 1927, str. 561–570). Neskrývají archivy panství další zajímavá svědectví?

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová ✱

Naše bytí záleží v naší vzdělanosti

„... Musel bych opakovat, co nesčetní zemědělští spisovatelé všestranně dokázali, jestliže bych chtěl přesvědčivě prokázat, že výkonnému zemědělci, kromě empirických zkušeností je nutné základní odborné vzdělání, ovšem nejen jemu samotnému, ale daleko více užítku přináší celé vlasti. To pochopily vlády mnoha zemí a toto odborné vzdělání podporují různými prostředky a obětmi...“

A. E. Komers, 1844

Nemát škola naše vychovávat pouze hospodáře pokročilého

„Nejedná se pouze o to rozšiřovat vědění žáků, ale je nutno se snažit duševní síly žáků oživit k vlastní činnosti, vyvolat snahu po skutečném pokroku a směr rozumu a myšlení řídit k ušlechtilé, lidem důstojné činnosti.“

A. E. Komers, 1844

Redakční rada

Mgr. Otakar **Březina**, Česká zemědělská akademie v Humpolci

Ing. Ludmila **Gočálová**, Ministerstvo zemědělství ČR

Ing. Petr **Hienl**, Místní akční skupina Krajina srdce

PhDr. Aleš **Hradečný**, Praha

Ing. Zorka **Husová**, Národní ústav pro vzdělávání Praha

Ing. Emil **Kříž**, Ph.D., Institut vzdělávání a poradenství ČZU Praha

doc. PhDr. Dana **Linhartová**, CSc., Institut celoživotního vzdělávání MENDELU Brno

Ing. Václav **Stránský**, Ministerstvo zemědělství ČR